

Nr 3

Utlåtande i anledning av Kungl. Maj:ts i statsverkspropositionen gjorda framställningar rörande utgifterna för budgetåret 1963/64 inom utrikesdepartementets verksamhetsområde jämte i ämnet väckta motioner.

(1:a avd.)

DRIFTBUDGETEN

Tredje huvudtiteln

Utrikesdepartementet m. m.

1:o) **Kursdifferenser.** I propositionen nr 1 har Kungl. Maj:t (bilaga 5, punkt 5, s. 6 och 7 av bilagt utdrag av statsrådsprotokollet över utrikesdepartementsärenden för den 3 januari 1963) föreslagit riksdagen att till ifrågavarande ändamål för budgetåret 1963/64 anvisa ett förslagsanslag av 1 000 kr.

Under tidigare budgetår har i samband med utlandsmyndigheternas valutaförsörjning uppkommit kursvinster och kursförluster, vilka i departementets bokföring redovisats under särskilt diversemedelskonto. Hittills har huvudsakligen kursvinster uppstått, och nämnda konto redovisades per den 30 juni 1962 med en behållning av 1 132 420 kr. Det har ifrågasatts, om inte kursvinster och kursförluster lämpligen borde redovisas under ett för detta ändamål under tredje huvudtiteln uppfört särskilt anslag. Departementschefen anser, att ett förslagsanslag för kursdifferenser, vilket belastas med kursförluster och tillföres uppkommande kursvinster, bör uppföras med ett formellt belopp av 1 000 kr. Den behållning å nämnda diversemedelskonto, som sannolikt kommer att föreligga vid slutet av innevarande budgetår, torde inlevereras till statsverket under inkomstiteln Övriga diverse inkomster.

Utskottet finner lämpligt, att i samband med utlandsmyndigheternas valutaförsörjning uppkomna kursvinster och kursförluster redovisas under ett för detta ändamål under tredje huvudtiteln uppfört särskilt anslag. Utskottet tillstyrker alltså, att ett sådant anslag anvisas och har icke något att erinra mot storleken av detsamma liksom ej heller mot vad departementschefen i sammanhanget anfört.

Utskottet hemställer,

att riksdagen må till *Kursdifferenser* för budgetåret 1963/64 anvisa ett förslagsanslag av 1 000 kr.

2:o) **Ersättningar åt olönade konsuler.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 6, s. 7), innebärande oförändrad medelsanvisning, hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Ersättningar åt olönade konsuler* för budgetåret 1963/64 anvisa ett förslagsanslag av 1 100 000 kr.

3:o) **Särskilda förhandlingar med främmande makter.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 7, s. 7 och 8), innebärande en anslagshöjning av 600 000 kr., som föranletts av den stigande belastningen, hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Särskilda förhandlingar med främmande makter* för budgetåret 1963/64 anvisa ett förslagsanslag av 2 200 000 kr.

4:o) **Kostnader för vissa nämnder m. m.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 8, s. 8), innebärande oförändrad medelsanvisning, hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Kostnader för vissa nämnder m. m.* för budgetåret 1963/64 anvisa ett förslagsanslag av 30 000 kr.

5:o) **Kommittéer och utredningar genom sakkunniga.** Kungl. Maj:t har föreslagit riksdagen (punkt 9, s. 8) att till ifrågavarande ändamål för budgetåret 1963/64 anvisa ett reservationsanslag av 300 000 kr.

Anslaget är för innevarande budgetår uppfört med 300 000 kr.

Kungl. Maj:t har den 11 maj 1962 förordnat en tjänsteman inom utrikesförvaltningen att stå till vederbörande departementschefers förfogande såsom särskild rådgivare i frågor rörande svensk upplysningsverksamhet i utlandet. Samtidigt förordnades en tjänsteman inom utrikesförvaltningen att biträda den särskilde rådgivaren. Kostnaderna för dessa tjänstemäns löner skall bestridas från förevarande anslag. Enär flera inom utrikesdepartementet verksamma kommittéer avslutar sin verksamhet innevarande budgetår, har ett oförändrat anslag av 300 000 kr. ansetts vara tillräckligt.

Utskottet tillstyrker Kungl. Maj:ts förslag till medelsanvisning och hemställer alltså,

att riksdagen må till *Kommittéer och utredningar genom sakkunniga* för budgetåret 1963/64 anvisa ett reservationsanslag av 300 000 kr.

6:o) **Extra utgifter.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 10, s. 9), innebärande en anslagshöjning av 50 000 kr., hemställer utskottet, att riksdagen må till *Extra utgifter* för budgetåret 1963/64 anvisa ett reservationsanslag av 125 000 kr.

7:o) **Tillfälliga representationskostnader.** Kungl. Maj:t har föreslagit riksdagen (punkt 11, s. 9) att till ifrågavarande ändamål för budgetåret 1963/64 anvisa ett reservationsanslag av 350 000 kr.

Anslaget är för innevarande budgetår uppfört med 200 000 kr.

Genom intensifieringen av landets internationella förbindelser ställs ökade krav på medel för bestridande av tillfälliga representationsutgifter.

Den hittillsvarande belastningen å anslaget under innevarande budgetår har föranlett Kungl. Maj:t att föreslå ytterligare medel för här ifrågavarande ändamål å tilläggsstat II till riksstaten för innevarande budgetår.

För nästa budgetår torde en höjning av anslaget företagas. Ett belopp av 350 000 kr. erfordras. Härav torde omkring 50 000 kr. avsättas för representationskostnader i samband med besök i Sverige av utländska studiedelegationer.

Utskottet, som erinrar om att riksdagen numera för här ifrågavarande ändamål anvisat ett tilläggsstatsanslag av 130 000 kr., har icke något att invända mot det för nästa budgetår äskade anslaget.

Utskottet hemställer,

att riksdagen må till *Tillfälliga representationskostnader* för budgetåret 1963/64 anvisa ett reservationsanslag av 350 000 kr.

Bidrag till vissa internationella organisationer

8:o) **Permanent skiljedomstolens internationella byrå i Haag.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 12, s. 10), innebärande oförändrad medelsanvisning, hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Permanent skiljedomstolens internationella byrå i Haag* för budgetåret 1963/64 anvisa ett förslagsanslag av 4 000 kr.

9:o) **Förenta Nationerna.** Kungl. Maj:t har föreslagit riksdagen (punkt 13, s. 10 och 11) att till ifrågavarande ändamål för budgetåret 1963/64 anvisa ett förslagsanslag av 14 450 000 kr.

Anslaget är för innevarande budgetår uppfört med 13 830 000 kr.

Sverige har under år 1962 bidragit med 30 000 000 kr. till det obligationslån som FN utbjudit och som syftade till att lätta FN:s ekonomiska situa-

tion inför de finansiella påfrestningar Kongo-aktionen medfört. Räntebetalningar och amorteringar på lånet kommer troligen att påföras ordinarie budgeten, vilket medför att medlemsstaternas bidrag kommer att öka.

För budgetåret 1963/64 torde under detta anslag upptagas Sveriges ordinarie medlemsbidrag för år 1964, beräknat till 5 000 000 kr. Vidare torde förutses medel för täckande av Sveriges andel i FN:s kostnader för nämnda två styrkor i Främre Orienten och Kongo under år 1964. Helt preliminärt kan medelsbehovet beräknas till (1 350 000 + 8 100 000) 9 450 000 kr.

Det totala medelsbehovet för bidrag till Förenta Nationerna för budgetåret 1963/64 beräknas således till 14 450 000 kr.

Sedermåra har till utskottet överlämnats en inom utrikesdepartementet upprättad, av kabinetssekreteraren den 9 februari 1963 på uppdrag under-tecknad *promemoria angående Sveriges bidrag till Förenta Nationerna för åren 1963 och 1964*. Promemorian är av följande lydelse:

1. Enligt en den 20 december 1962 av FN:s generalförsamling antagen resolution (res. 1861 [XVII]) är fördelningen av utgifterna i *FN:s ordinarie budget för år 1963* följande:

	Dollar
A. Förenta Nationerna	
I. Generalförsamlingens, rådets m. fl. organs möten	4 830 500
II. Personalkostnader, resor m. m.	56 807 500
III. Byggnader, utrustning m. m.	13 807 750
IV. Särskilda utgifter	4 845 000
V. Tekniskt bistånd	6 400 000
VI. Särskilda uppdrag m. m.	3 856 000
VII. Flyktingkommissariens kontor	2 450 000
B. Internationella domstolen	
VIII. Internationella domstolen	914 300
	Summa 93 911 050
Avgår beräknade inkomster, sedan hänsyn även tagits till justeringar på grund av budgetutfallet 1962 och medlemsavgifter för nytillkomna medlemmar	— 4 504 604
	89 406 446

Sistnämnda belopp, 89 406 446 dollar, utgörande ordinarie budgetens nettobelopp, skall täckas genom utdebitering enligt bidragsskalan på FN:s medlemsländer.

Höjningen av nettobeloppet, vilket år 1962 utgjorde 74 124 117 dollar, beror bl. a. på att räntor och amorteringar å FN:s obligationslån (prop. 1962: 81), vilket hittills inbringat omkring 150 miljoner dollar, i år för första gången ingår i ordinarie budgeten. Medel härför har erhållits bl. a. genom en höjning av posten IV Särskilda utgifter från 194 600 dollar till 4 845 000 dollar.

2. Sveriges bidragskvot är för år 1963 oförändrad 1,30 %.

3. Enligt en skrivelse den 14 januari 1963 från FN:s generalsekreterare uppgår Sveriges nettobidrag till FN:s ordinarie budget för år 1963, sedan

Sverige krediterats ett belopp om sammanlagt 145 147 dollar från FN:s skatteutjämningsfond m. m., till 1 015 280 dollar eller 5 260 000 kr.

4. Kostnaderna för FN:s vaktstyrkor i Främre Orienten och i Kongo har blott beräknats och utdebiterats på medlemsländerna för tiden fram till den 30 juni 1962. För andra halvåret 1962 och första halvåret 1963 föreligger blott ett allmänt bemyndigande för generalsekreteraren att inom vissa månatliga kostnadsramar ikläda FN ekonomiska förpliktelser för de båda insatserna. Avsikten är, att frågan om utdebitering av kostnaderna för FN:s vaktstyrkor skall lösas vid en särskild session med generalförsamlingen i maj—juni 1963.

5. På basis av nu kända eller beräknade värden och under förutsättning av att kostnaderna för vaktstyrkorna i Främre Orienten och Kongo för andra halvåret 1962 och första halvåret 1963 hinner utdebiteras på medlemsländerna före utgången av nu löpande budgetår, kan följande tabell avseende den troliga anslagsbelastningen under budgetåret 1962/63 uppställas:

	Kr.
Ordinarie bidrag till FN:s budget för 1963	5 260 000
Vaktstyrkan i Främre Orienten, 1.7.62—30.6.63	1 350 000
Vaktstyrkan i Kongo, 1.7.62—30.6.63	8 100 000
Anslag för budgetåret 1962/63	13 830 000
Beräknat överskridande	880 000

Överskridandet beror till större delen på ökningen av ordinarie medlemsbidraget, sammanhängande med att ränte- och amorteringsbeloppen för obligationslånet såsom tidigare nämnts ingår däri. Det må i sammanhanget framhållas, att ett belopp å 1 323 100 kr., avseende ränta och amortering för år 1962 å obligationslånet, erlagts av FN till Sverige under januari 1963.

6. Anslagsbehovet för budgetåret 1963/64 har i statsverkspropositionen preliminärt beräknats till 14 450 000 kr., varav för ordinarie budgeten upptagits 5 000 000 kr., för vaktstyrkan i Främre Orienten 1 350 000 kr. och för vaktstyrkan i Kongo 8 100 000 kr. Sistnämnda post måste betecknas som oviss. Anledning torde emellertid saknas att ändra den i statsverkspropositionen föreslagna medelsanvisningen.

Utskottet. Såsom framgår av en inom utrikesdepartementet upprättad, i det föregående redovisad promemoria avser den av Kungl. Maj:t äskade anslagshöjningen i huvudsak det ordinarie medlemsbidraget. Uppräkningen av detta bidrag sammanhänger med att räntor och amorteringar för FN:s obligationslån, vilket hittills inbringat ca 150 milj. dollar, i år för första gången ingår i den ordinarie budgeten.

Utskottet har vid sin granskning av anslagsberäkningarna funnit sig böra tillstyrka Kungl. Maj:ts föreliggande förslag till medelsanvisning.

Utskottet hemställer,

att riksdagen må till *Förenta Nationerna* för budgetåret 1963/64 anvisa ett förslagsanslag av 14 450 000 kr.

10:o) **Organisationen för ekonomiskt samarbete och utveckling (OECD).** Kungl. Maj:t har föreslagit riksdagen (punkt 14, s. 11 och 12) att till ifrågasvarande ändamål för budgetåret 1963/64 anvisa ett förslagsanslag av 2 175 000 kr.

Anslaget är för innevarande budgetår uppfört med 1 250 000 kr.

Organisationens budget för 1963 har ännu inte fastställts. För närvarande föreligger slutliga siffror endast för ENEA, 2 258 000 NF, och ECMT, 356 000 NF. För den allmänna budgeten har preliminärt beräknats 65 miljoner NF, varav 48 miljoner för sekretariatet och 17 miljoner för operativ verksamhet. Om de för verksamhetsåret 1961/62 gällande fördelningskvoterna appliceras på denna kalkyl, kommer Sveriges andel att uppgå till omkring 1 938 000 NF. Den rätt kraftiga ökning som detta i praktiken innebär beror dels på att lönehöjningar för organisationens personal uppstått till följd av en 1962 företagen lönerrevision och dels på att bidrag till den operativa verksamheten numera ingår i budgeten.

Sverige skall vidare under 1963 erlægga bidrag till fonden för publicitetsändamål i Amerikas förenta stater samt till det nyupprättade institutet för forskning och utbildning i underutvecklade länders ekonomiska problematik. Storleken av dessa bidrag har ännu inte fastställts men kan approximativt beräknas till 132 000 NF.

Vid beräkning av Sveriges bidrag till OECD får såsom utgångspunkt tagas storleken av det uppskattade bidraget för 1963. Detta beräknas sålunda till omkring 2 070 000 NF eller i runt tal 2 175 000 kr. Emellertid bör beaktas, att vissa av de för 1963 föreliggande siffrorna ännu inte blivit slutligt fastställda av rådet ävensom att utvecklingen av organisationens kostnader under första halvåret 1964 för dagen inte kan förutses.

Sedermera har till utskottet överlämnats en inom utrikesdepartementet upprättad, av kabinettssekreteraren den 9 februari 1963 enligt uppdrag undertecknad *promemoria angående Sveriges bidrag till OECD för åren 1963 och 1964*. Promemorian är av följande lydelse:

I statsverkspropositionen till 1963 års riksdag har förslagsanslaget till Organisationen för ekonomiskt samarbete och utveckling för budgetåret 1963/64 upptagits till 2 175 000 kr.

Under den tid som förflutit sedan ifrågasvarande beräkning gjordes har inga beslut fattats, som kunna föranleda större avvikelser från den gjorda kostnadskalkylen. Rådet har ännu icke tagit ställning till organisationens budget för 1963, men de aktuella budgetberäkningarna ansluta sig väl till tidigare uppskattningar. Det svenska bidraget för 1963 till huvudorganisationen jämte atomenergiorganet (ENEA) och transportministerkonferensen (ECMT) synes emellertid bli något lägre än tidigare beräknats, nämligen 1 880 000 NF. Beträffande Sveriges bidrag för 1963 till institutet för forskning och utbildning i underutvecklade länders ekonomiska problem (Development Centre) saknas alltså förutsättningar för en säker kalkyl. Där emot har det svenska bidraget för 1963 till fonden för publicitetsändamål i Amerikas Förenta Stater numera fastställts till 12 000 dollar, även det något lägre än det som utgick för år 1962.

Sveriges sammanlagda bidrag till OECD:s verksamhet 1963 kan således

för närvarande beräknas till 1 945 000 NF och 12 000 dollar, motsvarande omkring 2 125 000 kr. Utvecklingen av organisationens kostnader under första halvåret 1964 kan för närvarande icke bedömas.

Anledning torde saknas att ändra den i statsverkspropositionen föreslagna medelsanvisningen.

Utskottet. Av statsverkspropositionen framgår att vissa av de för 1963 föreliggande siffrorna ännu icke blivit slutligt fastställda av OECD:s råd även om att storleken av organisationens kostnader under första halvåret 1964 vid statsverkspropositionens framläggande icke kunnat förutses.

Enligt en inom utrikesdepartementet upprättad, i det föregående redovisad promemoria har på anförda skäl anledning icke ansetts föreligga att ändra storleken av det anslag, som under förevarande punkt äskats i statsverkspropositionen. Utskottet har efter granskning av den verkställda anslagsberäkningen funnit sig böra tillstyrka Kungl. Maj:ts förslag till medelsanvisning.

Utskottet hemställer,

att riksdagen må till *Organisationen för ekonomiskt samarbete och utveckling (OECD)* för budgetåret 1963/64 anvisa ett förslagsanslag av 2 175 000 kr.

11:o) **Europeiska frihandelssammanslutningen (EFTA).** Kungl. Maj:t har föreslagit riksdagen (punkt 15, s. 12 och 13) att till ifrågavarande ändamål för budgetåret 1963/64 anvisa ett förslagsanslag av 740 000 kr.

Anslaget är för innevarande budgetår uppfört med 600 000 kr.

EFTA:s stat för innevarande budgetår har bestämts till 3 047 645 schw. frs. Enligt gällande bidragsskala skall Sverige svara för 22,11 % därav, d. v. s. 673 834 schw. frs. eller i det närmaste 810 000 kr. Finlands bidrag till organisationens budget medför, att Sveriges bidrag torde sjunka med drygt 70 000 kr. eller till cirka 740 000 kr.

Utskottet. Under förmälan att storleken av det svenska bidraget under budgetåret 1963/64 icke kunnat vid statsverkspropositionens framlämnande bestämmas, när EFTA:s stat för nästa budgetår beslutas först under våren 1963, har departementschefen räknat med ett anslagsbehov, som motsvarar det faktiska svenska bidraget under löpande budgetår. Utskottet tillstyrker, att det äskade anslaget anvisas.

Utskottet hemställer,

att riksdagen må till *Europeiska frihandelssammanslutningen (EFTA)* för budgetåret 1963/64 anvisa ett förslagsanslag av 740 000 kr.

12:o) **Europarådet.** Kungl. Maj:t har föreslagit riksdagen (punkt 16, s. 13 och 14) att till ifrågavarande ändamål för budgetåret 1963/64 anvisa ett förslagsanslag av 617 000 kr.

Anslaget är för innevarande budgetår uppfört med 525 000 kr.

Storleken av Sveriges bidrag till Europarådet under budgetåret 1963/64 har vid statsverkspropositionens framläggande icke kunnat med säkerhet bestämmas.

Såvitt kunnat bedömas torde bidraget komma att uppgå till 583 000 kr.

Ett belopp av 4 000 kr. kan antagas utgöra Sveriges bidrag till upprättandet av ett europeiskt kulturcentrum i Delfi.

Europarådets utställningar kommer i fortsättningen att anordnas endast vartannat år. Sålunda kommer den tidigare till år 1963 planerade utställningen i Athen över grekisk och bysantinsk konst att uppskjutas till år 1964. Det svenska deltagandet i denna utställning beräknas draga en kostnad av 15 000 kr. Sverige kommer att svara för anordnandet av 1966 års utställning om drottning Kristina. Kostnaderna härför kan antagas väsentligen överstiga det bidrag som förväntas utgå från Europarådet, och det torde härför från förevarande anslag erfordras 15 000 kr. för ett vart av budgetåren 1963/64, 1964/65 och 1965/66.

Sedermera har till utskottet överlämnats en inom utrikesdepartementet upprättad, av kabinetssekreteraren den 9 februari 1963 enligt uppdrag undertecknad *promemoria angående Sveriges bidrag till Europarådet för kalenderåren 1963 och 1964*. Promemorian är av följande innehåll:

1. Europarådets budget för kalenderåret 1963 fastställdes den 6 december 1962. Utgiftssumman uppgår till 21 262 250 nya franska francs (NF), varav 20 490 650 NF skall täckas av medlemsregeringarna, medan återstoden bestrides huvudsakligen av överskott från kalenderåret 1962. Med tillämpning av det för Sverige gällande, numera från 2,72 % till 2,74 % höjda repartitions-talet uppgår det svenska bidraget till 561 443 NF eller i runt tal 595 000 kr. Förslag har nyligen framlagts att till följd av kostnadsstegringar höja viss del av sekretariatspersonalens löner från innevarande kalenderårs ingång med 4,5 %, vilket beräknas medföra en ökning av budgetens utgiftssumma med cirka 500 000 NF. Under antagande av att förslaget godkännes, synes det motiverat att upptaga det svenska bidraget för 1963 till i runt tal 609 000 kr.

2. Europarådets budget för kalenderåret 1964 kommer att fastställas i december månad innevarande år. Till utgångspunkt för beräkningen av Sveriges bidrag för sagda år torde tagas det beräknade svenska bidraget för innevarande år, d. v. s. 609 000 kr.

3. Till sistnämnda belopp bör läggas dels 30 000 kr. för finansiering av Sveriges deltagande i konstutställningar som anordnas av Europarådet, och dels 4 000 kr. som svenskt bidrag till ett europeiskt kulturcentrum i Delfi.

4. Som Sveriges bidrag till Europarådet under budgetåret 1963/64 bör följaktligen upptagas ett förslagsanslag av sammanlagt 643 000 kr.

Utskottet. Av en inom utrikesdepartementet upprättad, i det föregående redovisad *promemoria* framgår att Sveriges bidrag till Europarådets budget för kalenderåret 1963 kommer att uppgå till 609 000 kr. För kalenderåret 1964 räknas med samma belopp. Då utskottet icke har något att erinra mot den verkställda kostnadsberäkningen liksom ej heller mot att medel i enlighet med Kungl. Maj:ts förslag beräknas för finansiering av dels de omförmäl-

da konstutställningarna och dels upprättandet av ett europeiskt kulturcentrum i Delfi, torde till nu angivna belopp böra läggas sammanlagt 34 000 kr. Anslaget torde alltså böra uppföras med 643 000 kr. Detta belopp innebär i förhållande till Kungl. Maj:ts förslag en ökning med 26 000 kr.

Utskottet hemställer,

att riksdagen må, i anledning av Kungl. Maj:ts förslag, till *Europarådet* för budgetåret 1963/64 anvisa ett förslagsanslag av 643 000 kr.

13:o) **Bidrag till Röda Korsets internationella kommitté.** Kungl. Maj:t har föreslagit riksdagen (punkt 17, s. 14) att till ifrågavarande ändamål för budgetåret 1963/64 anvisa ett anslag av 50 000 kr.

Kommittén, som är en oberoende schweizisk institution, har till främsta uppgift att vaka över rödakorsprinciperna och under krig, inbördeskrig och väpnade konflikter tjänstgöra som neutral medlare och påkalla respekt för Genève-konventionerna. Kommitténs representanter besöker krigsfångeläger, förmedlar gåvor och korrespondens samt bedriver, även i fredstid, efterforskning av under krig och oroligheter försvunna militärer och civila.

I framställning den 8 maj 1962 om bidrag för 1962 lämnar rödakorskommittén en redogörelse för sin omfattande verksamhet. I därtill fogad preliminär stat för 1962 förutses ett betydande underskott.

Med hänsyn till föreliggande omständigheter finner statsrådet det skäligt, att det svenska bidraget, som i över tio år utgått med ett oförändrat belopp av 30 000 kr., höjes till 50 000 kr.

Utskottet tillstyrker den begärda anslagshöjningen och hemställer alltså, att riksdagen må till *Bidrag till Röda Korsets internationella kommitté* för budgetåret 1963/64 anvisa ett anslag av 50 000 kr.

Internationell biståndsverksamhet

Bistånd genom internationella organ

14:o) **FN:s utvidgade tekniska biståndsprogram (EPTA).** Kungl. Maj:t har föreslagit riksdagen (punkt 18, s. 15 och 16) att till ifrågavarande ändamål för budgetåret 1963/64 anvisa ett anslag av 10 400 000 kr.

Anslaget är för innevarande år uppfört med 7 800 000 kr.

När EPTA:s första tvåårsprogram 1961/62 utlöper vid kalenderårsskiftet 1962/63 kan noteras att programmet resulterat i en verksamhet som ökat i både omfattning och stabilitet. Planläggningen av olika utbildningsprojekt har sålunda kunnat ske på något längre sikt, vilket i sin tur underlättat

rekryteringen av goda expertkrafter. Det förstärkta bidragsunderlaget har även möjliggjort utsändandet av ett större antal experter till alltfler länder och territorier. 113 länderområden torde i mitten av 1962 ha varit mottagare av FN-expertter och 128 fått möjlighet att sända stipendiater till annat land. Inför den nya tvåårsperioden 1963/64 har EPTA måst räkna med ett ytterligare tillskott av nya nationer och territorier, som kommer att behöva bistånd av expertis i olika slags samhällsaktiviteter. Redan befinner sig Algeriet, Ruanda, Burundi, Uganda, Kenya och Nya Guinea bland de nya sökandena. EPTA:s styrelse har därför som målsättning för 1963 att uppnå en bidragssumma av 50 miljoner dollar, vilket skulle innebära en förhöjning med genomsnittligt 10 % jämfört med föregående år. De hittills (1 dec. 1962) utfästa kontributionerna uppgår till 48,7 miljoner dollar. Det återstår således inte mycket för att — tillsammans med det bidrag från Amerikas förenta stater som automatiskt utfaller vid bidrag från annat land — uppnå den eftersträfvade anslagsramen för EPTA. I kalkylen ingår då bidrag från Sverige under budgetåret 1962/63 med 1,5 miljon dollar.

Den konsolidering och utbyggnad av EPTA:s verksamhet, som lyckosamt pågår, är, framhåller föredragande statsrådet, förtjänt av ökat stöd även från svensk sida. Statsrådet förordar därför en höjning med drygt 33 % av nu utgående bidrag, d. v. s. från 1,5 miljon dollar till jämnt 2 miljoner dollar vilket motsvarar 10 400 000 kr. Härigenom kommer Sverige att dela placeringen på femte plats på bidragsskalan med Sovjetunionen.

Utskottet. Riksdagen har tidigare understrukit betydelsen av den tekniska biståndsverksamhet, som utföres av Förenta Nationerna genom de med frivilliga bidrag från staterna finansierade EPTA och Specialfonden.

Under hänvisning härtill och till vad statsrådet anfört i ärendet vill utskottet tillstyrka, att det nuvarande bidraget som utgör 7,8 milj. kr., ökas till 10,4 milj. kr.

Utskottet hemställer,

att riksdagen må till *FN:s utvidgade tekniska biståndsprogram (EPTA)* för budgetåret 1963/64 anvisa ett anslag av 10 400 000 kr.

15:o) **FN:s särskilda fond.** Kungl. Maj:t har föreslagit riksdagen (punkt 19, s. 16 och 17) att till ifrågakvarande ändamål för budgetåret 1963/64 anvisa ett anslag av 27 200 000 kr.

I detta sammanhang har utskottet till behandling förehått

dels två likalydande motioner, väckta den ena inom första kammaren av herr *Lundström m. fl.* (I: 312) och den andra inom andra kammaren av herr *Ohlin m. fl.* (II: 371), i vilka hemställts, såvitt nu är i fråga, att riksdagen måtte till FN:s särskilda fond för budgetåret 1963/64 anvisa ett med ytterligare 12 800 000 kr. förhöjt anslag av 40 000 000 kr.,

dels ock två likalydande motioner, väckta den ena inom första kamma-

ren av herrar *Bengtson* och *Sundin* (I: 469) och den andra inom andra kammaren av herr *Wahlund m. fl.* (II: 576), i vilka hemställts, såvitt nu är i fråga, att riksdagen måtte till FN:s särskilda fond för budgetåret 1963/64 anvisa ett med ytterligare 12 800 000 kr. förhöjt anslag av 40 000 000 kr.

Beträffande de skäl, motionärerna anfört till stöd för sina yrkanden, hänvisas till motionerna II: 371 och II: 576.

Anslaget är för innevarande budgetår uppfört med 25 900 000 kr.

Det råder i stort sett internationell enighet om att FN:s särskilda fond utgör ett mycket värdefullt arbete för att först utreda och sedan genom större strukturella projekt förbereda u-länder för investeringar, avsedda att effektivt bidra till utvecklingen av deras näringsliv och administration. Detta brukar framhållas inte minst av de mottagande länderna själva. Projekten väljes med omsorg och utföres enligt uppgift på ett föredömligt sätt. Sverige, som sedan fondens tillkomst är representerat i styrelsen, följer verksamheten med uppskattning och konstruktiv kritik. Olika omständigheter har gjort att fonden endast i relativt långsam takt kunnat förbruka de anslag som avsatts för vissa godkända projekt. Tiden mellan godkännandet av ett projekt och dess igångsättning har brukat uppgå till 8—9 månader. Till detta kommer att, eftersom osäkerhet måste råda om en internationell fonds framtida finanser, försiktigheten bjudit att fondmedel avsättes för flera år framåt, då projekt som sträcker sig över ett visst antal år godkännes. Därmed har anslagsmedel kommit att ackumuleras. Fråga har uppstått om inte en liberalisering av fondens finansieringspolitik skulle kunna bidra till ökad smidighet och livligare aktivitet.

För 1963 har Särskilda fonden mottagit utfästelser om bidrag på sammanlagt 69 miljoner dollar. Motsvarande belopp för 1962 uppgick till 59,9 miljoner dollar. Ökningen motsvarar alltså ca 15 % av fjolårsbidraget. I beräkningen ingår Sveriges bidrag under innevarande budgetår med 5 miljoner dollar.

Sveriges intresse för Särskilda fondens arbete vitsordas inte minst av det förhållandevis stora anslag som vårt land f. n. ger fonden. Näst Amerikas förenta stater och Storbritannien är Sverige fondens största bidragsgivare. Även med de hittills från flera länder gjorda ökade utfästelserna för år 1963 synes så bliva fallet. Detta jämte de finansiella omständigheter, som förut omnämnts, motiverar enligt statsrådet endast en mindre höjning av anslaget, nämligen med 250 000 dollar till 5,25 miljoner dollar, vilket i runt tal motsvarar 27 200 000 kr.

Utskottet. Särskilda fonden har en angelägen och central uppgift. Den besitter en vid överblick i det att den arbetar med översikter och inventeringar av de underutvecklade ländernas totala resurser. Fonden har en mera koordinerande roll än andra biståndsorgan genom att den mobiliserar olika fackorgans expertis i större samlade hjälpprogram.

Utskottet vill erinra om att förra årets riksdag höjde förevarande anslag med 15,02 milj. kr. till 25,9 milj. kr. Sverige är för närvarande en av fondens största bidragsgivare.

Såsom statsrådet framhållit ha olika omständigheter gjort att fonden endast i relativt långsam takt kunnat förbruka de anslag, som avsatts för vissa godkända projekt. Statsrådet har också erinrat om att tiden mellan godkännande av ett projekt och dess igångsättning brukat uppgå till 8—9 månader. Då dessutom enligt vad utskottet inhämtat för förverkligande av beslutade objekt kan åtgå upp till fem år, ha betydande anslagsmedel kommit att ackumuleras inom fonden.

Utskottet anser därför att anslagshöjningen för nästa budgetår bör kunna begränsas i enlighet med Kungl. Maj:ts förslag till 1,3 milj. kr.

Skulle det emellertid med hänsyn till tillkomsten av nya angelägna projekt för den långsiktiga biståndsverksamheten visa sig föreligga behov av ytterligare utfästelse om bidrag, bör enligt utskottets mening Sverige för det kommande verksamhetsåret vara oförhindrat att göra utfästelser härom. Det förutsättes därvid, att Kungl. Maj:t för täckande av sålunda uppkommande merkostnader äskar medel å tilläggsstat eller gör framställning därom i nästa års statsverksproposition.

Av det anförda följer att utskottet icke biträder de motionsvis gjorda yrkandena om att anslaget nu uppräknas med ytterligare 12,8 milj. kr.

Utskottet hemställer,

att riksdagen må, med bifall till Kungl. Maj:ts förslag samt med avslag å motionerna I: 312 och II: 371 samt I: 469 och II: 576, samtliga motioner såvitt nu är i fråga, till FN:s särskilda fond för budgetåret 1963/64 anvisa ett anslag av 27 200 000 kr.

16:o) FN:s barnfond (UNICEF). Kungl. Maj:t har föreslagit riksdagen (punkt 20, s. 17 och 18) att till ifrågavarande ändamål för budgetåret 1963/64 anvisa ett anslag av 3 900 000 kr.

I detta sammanhang har utskottet till behandling förehaft två likalydande motioner, väckta den ena inom första kammaren av herr *Torsten Andersson* (I: 468) och den andra inom andra kammaren av herr *Grebäck m. fl.* (II: 474), i vilka hemställts att riksdagen måtte i skrivelse till Kungl. Maj:t anhålla om prövning av frågan om bistånd till barn och ungdom i utvecklingsländerna genom bedrivande av en för dessa länder avpassad motsvarighet till den svenska skolmåltidsverksamheten.

Beträffande de skäl, motionärerna anfört till stöd för sitt yrkande, hänvisas till motionen II: 474.

Anslaget är för innevarande budgetår uppfört med 2 600 000 kr.

UNICEF:s verksamhet, som är av stor betydelse för de underutvecklade länderna, där ju folkökningen är betydande och försörjningssvårigheterna

särskilt kännbara för barnen, har alltid bedömts med intresse och uppskattning från svensk sida, och Sverige medverkar aktivt i fondens styrelse. I enlighet med principen att, där så kan ske, kanalisera svenskt bistånd genom multilaterala organ, förordar statsrådet en höjning av bidraget till UNICEF med 250 000 dollar eller i runt tal 1 300 000 kr. Från anslaget torde dock även bestridas kostnaderna för viss av Sverige planerad kursverksamhet inom UNICEF:s ram, avseende hälso- och barnavård m. m.

Utskottet. Med tanke på den stora betydelse, som den av FN:s barnfond (UNICEF) bedrivna verksamheten har för de underutvecklade länderna, där barnens andel av befolkningen är ständigt växande och spädbarnsdödligheten alltjämt är hög, är utskottet berett tillstyrka att anslaget höjes med 1,3 milj. kr. till 3,9 milj. kr.

Med anledning av det motionsvis gjorda yrkandet vill utskottet erinra om att UNICEF ger betydande materiell hjälp till bl. a. barnbispisningar. Fonden anskaffar och tillhandahåller därvid själv en rad förnödenheter för sin verksamhet. Distributionen av dessa förnödenheter omhändervades av lokala myndigheter och organisationer. Nära samarbete äger rum med bl. a. WHO och FAO. Betydande distributionsapparater stå alltså till förfogande. Uppenbart är att det internationella biståndsorganet genom sina större personella resurser och praktiska erfarenheter har större möjligheter än en liten nation att överblicka behoven, rationellt fördela insatserna och effektivt administrera biståndsprojekten. Utskottet anser därför, att Sverige bör som hittills jämväl i nu nämnt avseende i enlighet med gällande riktlinjer för det svenska utvecklingsbiståndet kanalisera det svenska biståndet genom den internationella barnfonden.

Av det anförda framgår att utskottet avstyrker de föreliggande motionerna. Utskottet hemställer,

a) att riksdagen må till *FN:s barnfond (UNICEF)* för budgetåret 1963/64 anvisa ett anslag av 3 900 000 kr.;

b) att motionerna I: 468 och II: 474 icke må till någon riksdagens åtgärd föranleda.

17:o) **Internationella livsmedelsfonden.** Kungl. Maj:t har föreslagit riksdagen (punkt 21, s. 18 och 19) att till ifrågasvarande ändamål för budgetåret 1963/64 anvisa ett reservationsanslag av 6 910 000 kr.

I detta sammanhang har utskottet till behandling förehaft

dels de förberörda båda likalydande motionerna I: 312 av herr *Lundström m. fl.* och II: 371 av herr *Ohlin m. fl.*, i vilka hemställts bl. a. att riksdagen måtte i skrivelse till Kungl. Maj:t hemställa att genom NIB förutsättningarna undersökes för i samarbete med FAO eller på bilateral väg förbättrad spannmålslagring i u-länder,

dels två likalydande motioner, väckta den ena inom första kammaren av herrar *Per Petersson* och *Ringaby* (I: 317) samt den andra inom andra kammaren av herr *Hedin m. fl.* (II: 364), i vilka hemställts att riksdagen måtte

i skrivelse till Kungl. Maj:t hemställa om åtgärder i syfte att organisera hjälpsändningar av överskotts fångster av fisk till sådana utvecklingsländer som kan vara i behov därav,

dels två likalydande motioner, väckta den ena inom första kammaren av herrar *Osvald* och *Per-Olof Hanson* (I: 475) samt den andra inom andra kammaren av herr *Ohlin m. fl.* (II: 574), i vilka hemställts att riksdagen måtte a) i skrivelse till Kungl. Maj:t begära en omedelbar prövning av möjligheterna att som ett led i ett vidgat svenskt bistånd till u-länderna genomföra leveranser av i Sverige tillverkade varor inom produktionsområden som under rådande avmattning kännetecknas av viss överkapacitet och sysselsättningssvårigheter eller — vad jordbruket beträffar — av tendenser till överproduktion, b) på tilläggsstat II för budgetåret 1962/63 anvisa ett reservationsanslag av 25 000 000 kr. att ställas till Kungl. Maj:ts förfogande för under a) angivna ändamål,

dels ock en inom första kammaren av herr *Per Jacobsson* och fröken *Stenberg* väckt motion (I: 192), vari hemställts att riksdagen måtte i skrivelse till Kungl. Maj:t hemställa att Kungl. Maj:t genom lämpligt organ låter verkställa en snabbutredning om möjligheterna att utnyttja vår överskottsproduktion av livsmedel, främst mjölkprodukter, för att användas till i motionen angivet ändamål.

Beträffande de skäl, motionärerna anfört till stöd för sina yrkanden, får utskottet hänvisa till motionerna II: 371, II: 364, II: 574 och I: 192.

Anslaget är för innevarande budgetår uppfört med 3 450 000 kr.

Internationella livsmedelsfondens verksamhet har hittills endast varit planerande och förberedande. Sålunda har fondstyrelsen och det till denna knutna förhållandevis begränsade sekretariatet i Rom genomfört omfattande fältstudier för att utvälja ett fåtal projekt, på vilka fondens verksamhet skall prövas. Detta inledande arbete är ännu ej slutfört.

Enligt statsrådets uppfattning föreligger alltså starka skäl för att man på svensk sida deltar med bidrag till fonden. Dels skapar nämligen uppläggningsen av fondens arbete förutsättningar för att livsmedelsleveranser till ett underutvecklat land på ett önskvärt sätt samordnas med andra former av bistånd åt landet och dels utgör dessa leveranser på multilateral bas ett värdefullt komplement till de bilateralt genomförda livsmedelssändningarna av överskottsvaror.

Av det utlovade svenska bidraget om 2 miljoner dollar återstår 6,91 miljoner kr. att anvisas av riksdagen. Även om skyldighet inte föreligger att utanordna hela det utfästa beloppet under budgetåret 1963/64 finner statsrådet det emellertid ändamålsenligt, att riksdagen redan nu bemyndigar Kungl. Maj:t att förfoga över bidraget i dess helhet. Härigenom skulle, om så visade sig praktiskt, kunna levereras en större kvantitet av eller hela den del av bidraget som avsatts för varor i en och samma sändning, vilket skulle dels förenkla administrationen i Sverige och dels förbilliga leveransen. Anslaget, som innevarande budgetår är obetecknat, bör med anledning härav förvandlas till reservationsanslag.

Utskottet. Internationella livsmedelsfondens (World Food Program) syfte är att skapa förutsättningar för livsmedelshjälp på multilateral basis till underutvecklade länder. Därvid ha i första hand tänkts förekomma leveranser av livsmedel såsom komplement till tekniskt bistånd i andra former. Verksamheten inom ramen för livsmedelsfonden skall under en treårsperiod, kalenderåren 1963—1965, bedrivas försöksvis på grundval av de teser, som framlagts i en på Förenta Nationernas livsmedels- och jordbruksorganisations (FAO) initiativ genomförd utredning, *Development through Food*.

På förslag av Kungl. Maj:t beslöt förra årets riksdag, att Sverige skulle lämna bidrag till Internationella livsmedelsfonden med 2 milj. dollar. Vid en konferens i september 1962 gavs FN:s och FAO:s medlemsländer tillfälle att lämna bindande utfästelser om bidrag. Ett fyrtiotal stater erbjöd sig därvid att lämna bidrag om sammanlagt nära 90 milj. dollar. Då ytterligare ett antal stater förklarade sig vilja återkomma vid en senare tidpunkt, synes det enligt planerna fastställda målet, 100 milj. dollar, kunna uppnås. Vid konferensen lämnades bidragsutfästelser om större belopp än 2 milj. dollar endast av fem länder, nämligen Amerikas förenta stater (50), Förbundsrepubliken Tyskland (8), Canada och Storbritannien (vardera 5) och Frankrike (3).

Det svenska bidraget om 2 milj. dollar har från svensk sida föreslagits skola utgå med hälften kontant och med hälften i form av varor. Därvid har svensk leveransförmåga anmälts för tormjolk (torkad skummjolk) alternativt vetemjöl eller fiskkonserver.

Av propositionen framgår att av det utlovade svenska bidraget återstår ett belopp av 6,91 milj. kr. att anvisas av riksdagen. Även om skyldighet icke föreligger att utanordna hela det utfästa beloppet under budgetåret 1963/64 anser utskottet på av statsrådet anförda skäl ändamålsenligt, att riksdagen redan nu bemyndigar Kungl. Maj:t att förfoga över bidraget i dess helhet.

I motionerna I: 475 och II: 574 har anförts bl. a. att, inom ramen för livsmedelsfonden, livsmedelsöverskott från Sverige möjligen skulle kunna komma till användning. Motionärernas synpunkter härvidlag ha, såsom framgått av det föregående, redan tillgodosetts, och utskottet förutsätter att även framdeles leveranser av svenska livsmedelsöverskott ingår i den svenska hjälpen till underutvecklade länder. Utskottet vill emellertid rikta uppmärksamheten på de svårigheter i distributions- och andra hänseenden, som ofta föreligga i mottagarländerna och på angelägenheten av en samordning med teknisk utvecklingshjälp i olika former. Beaktas må också att de svenska jordbruksprodukternas prisnivå ofta äro högre än de priser, som tillämpas på världsmarknaden. För de underutvecklade länderna kunna därför kontanta bidrag ge ett större utbyte än beslut att anvisa motsvarande belopp för inköp av svenska produkter för leverans till dem.

I motionen I: 192 ha framförts synpunkter och önskemål, som nära anknyta till vad som uttalats i ovannämnda motionspar. Utskottet får därför hänvisa till vad därom anförts.

I motionerna I: 317 och II: 364 har hemställts om åtgärder i syfte att organisera hjälpsändningar av överskotts fångster av fisk till sådana underutvecklade länder, som kunna vara i behov därav. Utöver vad utskottet i det föregående allmänt uttalat rörande bidrag genom leveranser av svenskt livsmedelsöverskott vill utskottet framhålla, att för det av motionärerna angivna syftet av naturliga skäl blott saltad, torkad eller konserverad fisk under vissa förhållanden kan komma i fråga. Hjälpsändningar härav ha också förekommit i viss utsträckning. Utskottet har sig även bekant, att vissa försök pågå i bl. a. FAO:s regi att distribuera fiskmjöl avsett för mänsklig konsumtion. Utskottet vill i detta sammanhang även uttrycka uppfattningen, att ett för de underutvecklade länderna mera värdefullt stöd synes vara att effektivisera fisket i dessa länder, som i stor utsträckning ha tillgång till fiskrika vatten.

Vidare ha i de förberörda motionerna I: 475 och II: 574 framförts synpunkter på leveranser av i Sverige tillverkade industrivaror inom produktionsområden, som under rådande avmattning kännetecknas av viss överkapacitet och sysselsättningsvärigheter. Utskottet vill i anledning av motionerna helt allmänt framhålla följande.

I de av förra årets riksdag fastställda riktlinjerna för det svenska utvecklingsbiståndet erinrades om den lediga produktionskapacitet, som tidvis kunde uppkomma inom en eller flera näringsgrenar i Sverige. Om dessa outnyttjade resurser kunde användas för biståndssändamål uppstode en möjlighet att öka biståndets omfattning utöver den eljest möjliga, utan att en motsvarande åtstramning i den ekonomiska politiken behövde genomföras. Samtidigt finge biståndet en konjunkturstimulerande verkan. Uppenbarligen krävde biståndsinsatser av denna typ noggranna förberedelser. De finge bl. a. icke medverka till att förhindra en långsiktig anpassning av näringslivet utan kunde endast komma i fråga vid mera tillfälliga kapacitetsöverskott inom konkurrenskraftiga näringsgrenar. De måste vidare anpassas efter mottagarländernas egna önskemål och kunde endast utgöra ett tillägg till den reguljära biståndsgivningen.

Vad i de föreliggande motionerna anförts synes utskottet i stort sett ligga i linje med Sveriges allmänna biståndspolitik. Det kan i sammanhanget erinras om att Sverige under förra året påbörjat en viss naturhjälp genom leveranser av bl. a. papper till skolböcker. Enligt utskottets mening böra möjligheterna att utvidga sådana leveranser även till andra områden tillvaratagas under beaktande av förhållandena inom det svenska näringslivet och förutsättningarna i mottagarländerna att mottaga och utnyttja dylika leveranser.

Under hänvisning till det anförda torde sistnämnda motioner, såvitt nu är i fråga, icke böra föranleda någon riksdagens åtgärd.

Till det i de förberörda motionerna I: 475 och II: 574 gjorda yrkandet om anvisande på tilläggsstat för innevarande budgetår av ett anslag av 25 milj. kr. till livsmedelshjälp m. m. återkommer utskottet i särskilt utlåtande denna dag.

I motionerna I: 312 och II: 371 har hemställts bl. a., att genom nämnden för internationellt bistånd förutsättningar undersökas för att i samarbete med FAO eller på bilateral väg åstadkomma förbättrad spannmålslagring i de underutvecklade länderna. Enligt vad utskottet inhämtat prövas frågan om silo-anläggningar för närvarande av vederbörande svenska biståndsinstanter, vilket utskottet finner tillfredsställande. Med hänsyn till frågans stora betydelse synes det utskottet angeläget att åtgärder vidtagas för att dessa undersökningar skola leda till resultat. Då, såsom nämnts, myndigheterna följa detta spörsmål med uppmärksamhet, torde syftet i motionerna vara tillgodosett. Desamma torde därför icke böra föranleda någon riksdagens åtgärd.

Aberopande det anförda hemställer utskottet,

a) att riksdagen må till *Internationella livsmedelsfonden* för budgetåret 1963/64 anvisa ett reservationsanslag av 6 910 000 kr.;

b) att motionerna I: 312 och II: 371, såvitt nu är i fråga, icke må till någon riksdagens åtgärd föranleda;

c) att motionerna I: 317 och II: 364 icke må till någon riksdagens åtgärd föranleda;

d) att motionerna I: 475 och II: 574, i vad de avse skrivelse till Kungl. Maj:t, icke må till någon riksdagens åtgärd föranleda;

e) att motionen I: 192 icke må till någon riksdagens åtgärd föranleda.

18:o) Övrigt multilateralt tekniskt bistånd. Kungl. Maj:t har föreslagit riksdagen (punkt 22, s. 19—21) att till ifrågavarande ändamål för budgetåret 1963/64 anvisa ett reservationsanslag av 5 000 000 kr.

Anslaget är för innevarande budgetår uppfört med 2 400 000 kr.

Från svensk sida har från anslaget för budgetåret 1962/63 anslagits ett bidrag på 400 000 kr. till Unesco för vissa närmare angivna ändamål. Enligt överenskommelse med Unesco:s ledning skall detta bidrag täcka kostnader för expertgrupper med uppgift att planera för uppbyggnaden av undervisningsväsendet i skilda afrikanska länder. Härvid avser man att särskilt uppmärksamma de sidor av denna uppbyggnad, som med motivering som närmare anges härefter gäller den kvinnliga ungdomens försummade utbildningsbehov.

I samband härmed har ett närmare samarbete inletts med Unesco för att utarbeta projekt inom ramen för den s. k. Addis Abeba-planen för utveckling av Afrikas undervisnings- och utbildningsväsen, som det synes särskilt lämpligt att stödja från svensk sida.

Icke minst framstår det som angeläget att främja strävandena att genom skolundervisning, yrkesutbildning och vuxenutbildning göra kvinnorna bättre skickade att medverka i sina länders framstegsarbete. Allmänt erkännes, att detta framstegsarbete allvarligt hämmas, så länge kvinnorna hålls kvar i ett tillstånd av nästan total okunnighet. Insikten därom har dock sällan omsatts i praktiska åtgärder vid förverkligandet av u-ländernas undervisnings- och uppbyggnadsplaner.

Sålunda utgör kvinnorna majoriteten av de i Afrika till 80—85 % av befolkningen uppgående vuxna illitterata. Flickorna utgör mindre än 30 % av de inskrivna eleverna i grundskolan, i vissa afrikanska stater mindre än 10 %. Avgången före avslutad skolgång är betydligt högre för flickorna än för pojkarna. I ett antal engelskspråkiga afrikanska stater är andelen kvinnlig ungdom i högre utbildning 5—12 %. Vid det franskspråkiga universitetet i Dakar, Senegal, utgör kvinnorna 5 % av de studerande; de återfinns främst inom de utbildningsgrupper som är av föga betydelse för uppbyggnadsarbetet.

Då det synes önskvärt, att insatser som ett land som Sverige kan göra i det internationella biståndsarbetet inriktas på att försöka stödja utvecklingssträvanden som av en eller annan anledning inte vinner tillbörlig prioritet vid annan bidragsgivning (jfr de svenska insatserna på familjeplaneringens område), kommer med början vintern 1963 utbildningsprogrammen för kvinnor, särskilt i Afrika, att närmare granskas. Biståndsprogram såväl inom Unesco:s ram — den allmänna skolbildningen — som inom ILO:s — yrkesutbildningen — kommer efter samråd med vederbörande internationella organ och berörda länder att utväljas för här avsett stöd.

Även på andra områden har vi att i framtiden räkna med anspråk på svenskt bistånd till multilaterala aktioner av den mer extraordinära karaktär som angavs i proposition 1962:100.

Utskottet anser det vara naturligt för Sverige att fortsättningsvis medverka i de internationella ansträngningarna att påskynda bildningsväsendets upprustning i Afrika.

Med hänsyn härtill och då även andra aktioner i regi av FN eller något dess fackorgan kunna komma att ställa anspråk på multilateralt svenskt tekniskt bistånd under nästa budgetår, vill utskottet tillstyrka den äskade medelsanvisningen.

Utskottet hemställer,

att riksdagen må till *Övrigt multilateralt tekniskt bistånd* för budgetåret 1963/64 anvisa ett reservationsanslag av 5 000 000 kr.

Bilateralt tekniskt bistånd

19:o) Nämnden för internationellt bistånd (NIB): Avlöningar. Kungl. Maj:t har föreslagit riksdagen (punkt 23, s. 21—26) att dels bemyndiga Kungl. Maj:t att vidtaga de ändringar i personalförteckningen för nämnden för internationellt bistånd, som föranledes av vad statsrådet i statsrådsprotokollet över utrikesdepartementsärenden för den 3 januari 1963 föreslagit, dels godkänna av statsrådet förordad avlöningsstat för nämnden för internationellt bistånd, att tillämpas tills vidare fr. o. m. budgetåret 1963/64, dels ock till Nämnden för internationellt bistånd (NIB): Avlöningar för nämnda budgetår anvisa ett förslagsanslag av 1 723 000 kr.

Vidare har i de förberörda båda likalydande motionerna I: 312 av herr *Lundström m. fl.* och II: 371 av herr *Ohtin m. fl.* hemställts bl. a., att riksdagen måtte vid behandlingen av anslaget till Nämnden för internationellt bistånd under tredje huvudtiteln *dels* för att möjliggöra den personalförstärkning för nämnden, som i motionerna angivits, *dels ock* för att anslagsposten Ersättningar till expertis och tillfällig arbetskraft skall kunna bibehållas vid samma belopp som innevarande budgetår, 400 000 kr., besluta höja avlöningsanslaget med ytterligare 200 000 kr. och således till Nämnden för internationellt bistånd (NIB): Avlöningar för budgetåret 1963/64 under tredje huvudtiteln anvisa ett förslagsanslag av 1 923 000 kr.

Beträffande de skäl, motionärerna anfört till stöd för sitt yrkande, får utskottet hänvisa till motionen II: 371.

Anslaget är för innevarande budgetår uppfört med 1 300 000 kr.

Nämnden för internationellt bistånd har hemställt att anslaget för nästa budgetår höjes med 645 000 kr. Som allmän motivering härför anföres följande.

I propositionen 1961: 174 anfördes, att den i propositionen förordade uppsättningen av tjänstemän och dess fördelning på olika byråer inom nämnden var beräknad med hänsyn till arbetskraftsbehovet såsom det kunde bedömas bli första halvåret 1962. Sedermera erinrades i propositionen 1962: 100 om att den föreslagna organisationen var anpassad till en verksamhet av den omfattning, som då kunde förutses, och förordades att det borde anstå med inrättande av ytterligare tjänster tills erfarenhet vunnits av den nuvarande organisationen.

Nämnden anser sig nu ha möjligheter att med utgångspunkt från de begränsade erfarenheter, som hittills kunnat vinnas, med viss säkerhet kunna bestämma en minimiram för behovet av den till nämndens sekretariat mer fast knutna personalen fr. o. m. budgetåret 1963/64.

En fast administrativ ledning av det tekniska biståndet måste enligt nämndens mening paras med en fortlöpande rationalisering av verksamheten; under inga förhållanden får den ökade verksamheten leda till en onö-

dig byråkratisering. När nämnden därför nu förordar en betydande ökning av personalen inom nämndens sekretariat, har utgångspunkten varit att förena kraven på effektivitet och rationellt bedriven verksamhet.

Den personalökning som nämnden finner oundgängligen nödvändig innebär en förstärkning från 32 till 56 befattningshavare. Nämnden understryker dock, att den i propositionen 1961: 174 beräknade personalen avsågs ombesörja den då aktuella tekniska biståndsverksamheten för att vid utvidgning av verksamheten kompletteras med extraanställd personal. Den för närvarande vid nämnden anställda personalen uppgår till 44 personer, inklusive sådan extraanställd personal.

Beträffande ökningen av personalen från 32 till 56 tjänstemän framhåller nämnden, att halva ökningen förorsakas av att befattningar, som nu innehåses av extraanställd personal, för vilka kostnaderna bestrids från anslagsposten Ersättningar till expertis och tillfällig arbetskraft, föreslås bli uppförda som extra ordinarie tjänster, då ett permanent behov av denna arbetskraft tveklöst föreligger.

Statsrådet framhåller, att det är synnerligen angeläget, att nämnden för internationellt bistånd snabbt erhåller den personaluppsättning som erfordras för att de uppgifter som ankommer på nämnden skall kunna lösas på ett ändamålsenligt och effektivt sätt. De erfarenheter som vunnits under nämndens första verksamhetsår visar, att en förstärkning av den fasta personalen nu bör företagas.

Nämnden föreslår inrättandet av 27 extra ordinarie tjänster med samtidig indragning av tre tjänster i reglerad befordringsgång. Det bör uppmärksammas, att för dessa nya befattningar finns redan 14 befattningshavare anställda med anlitanande av anslagsposten till expertis och tillfällig arbetskraft.

Statsrådet föreslår, att nämnden tillföres följande 23 tjänster: fem tjänster som sekreterare i högst Ae 23, en förste byråsekreterartjänst på kameralsektionen i Ae 21, två assistenttjänster i Ae 17, en kansliskrivartjänst i Ae 11, sju kontoristtjänster i Ae 9, fyra kanslibiträdestjänster i Ae 7, en expeditjonsvakttjänst i Ae 7 samt två telefonisttjänster i Ae 7. Samtidigt indrages en kontorsbiträdestjänst och en telefonisttjänst i reglerad befordringsgång. Tjänsten som generalsekreterarens handsekreterare, som nu är en kontoristtjänst i Ae 9, torde böra **uppflyttas till en kansliskrivartjänst i Ae 11.**

Kostnaderna för dessa nya tjänsters inrättande samt för den föreslagna tjänsteuppflyttningen uppgår till 430 081 kr.

Med anledning härav torde anslagsposten Ersättningar till expertis och tillfällig arbetskraft, som för innevarande budgetår är upptagen med ett belopp av 400 000 kr., kunna sänkas med 100 000 kr.

Den automatiska ökningen under posterna till avlöning till ordinarie tjänsteman, rörligt tillägg och kompensation för höjda folkpensionsavgifter förutses uppgå till 92 035 kr.

Anslaget torde sålunda böra höjas med sammanlagt 422 116 kr. eller i runt tal 423 000 kr. och uppföras med 1 723 000 kr.

Utskottet. Vid behandlingen förra året av anslaget till nämnden för internationellt bistånd framhöll riksdagen att, intill dess erfarenhet vunnits av organisationen, föreliggande behov av personalförstärkningar kunde tillgodoses genom anställande av extra personal. I sådant syfte beslöt riksdagen uppräknade anslagsposten Ersättningar till expertis och tillfällig arbetskraft med 200 000 kr. till 400 000 kr.

Nämnden framhåller, att den anser sig nu ha möjligheter att, med utgångspunkt i de begränsade erfarenheter som hittills kunnat vinnas, med viss säkerhet kunna bestämma en minimiram för behovet av den till nämndens sekretariat mer fast knutna personalen fr. o. m. nästa budgetår. Nämnden föreslår i anslutning härtill en förstärkning med 24 extra ordinarie tjänster, under det att Kungl. Maj:t ansett att förstärkningen kan begränsas till 21 sådana tjänster.

Det är uppenbart, att stora krav ställas på den administrativa ledningen av den tekniska biståndsverksamheten. Denna ledning måste vara så uppbyggd, att maximal effekt av våra biståndsinsatser uppnås och att effektiv planering av nya biståndsprojekt möjliggöres. Med hänsyn till att expansionstakten i det tekniska biståndet medfört ökade arbetsuppgifter anser utskottet, att en personalförstärkning är väl motiverad.

Vid sin granskning av förslaget i denna del har utskottet funnit tillräcklig anledning dock icke föreligga att frågå Kungl. Maj:ts förslag. Detsamma gäller förordade lönegradsplaceringar m. m. Motionerna i denna del avstyrkas alltså.

Av den personal, som enligt ovan föreslås skola erhålla extra ordinarie ställning, äro 14 anställda med anlåtande av förenämnda anslagspost Ersättningar till expertis och tillfällig arbetskraft. Till följd härav har Kungl. Maj:t ansett denna post kunna minskas från 400 000 till 300 000 kr. Nämnden har emellertid räknat med oförändrat belopp för att därigenom möjliggöra ökat antal experter på skilda områden. Det gäller här såväl experter, som utsändas för utredningsarbete i länder, där nya fältprojekt planeras, som experter, vilka tillfälligt kunna komma att knytas till nämndens sekretariat för begränsade arbetsuppgifter i samband med projektplaneringen.

Utskottet är väl medvetet om betydelsen av dessa experters arbete. Såsom nämnden emellertid i sina anslagsäskanden under nu ifrågavarande anslagspost framhållit kunna de gjorda bedömningarna rörande personalbehovet för nästa budgetår endast vara preliminära. De erfarenheter, som hittills kunnat vinnas, äro, såsom nämnden också framhållit, begränsade. Med hänsyn härtill anser utskottet sig sakna anledning frågå Kungl. Maj:ts förslag i denna del. Därest emellertid ytterligare erfarenheter skulle ådagalägga ökat behov av expertis av här ifrågavarande slag, förutsätter utskottet att Kungl. Maj:t låter tillse att nämndens verksamhet på detta område icke hämmas.

Vid sin granskning av det äskade avlöningsanslaget i övrigt har utskottet icke funnit något vara att erinra.

Utskottet hemställer,

att riksdagen må, med bifall till Kungl. Maj:ts förslag samt

med avslag å motionerna I: 312 och II: 371, såvitt nu är i fråga,

a) bemyndiga Kungl. Maj:t att vidtaga de ändringar i personalförteckningen för nämnden för internationellt bistånd som föranledes av vad statsrådet föreslagit i statsrådsprotokollet över utrikesdepartementsärenden för den 3 januari 1963;

b) godkänna följande avlöningsstat för nämnden för internationellt bistånd, att tillämpas tills vidare fr. o. m. budgetåret 1963/64:

Avlöningsstat

1. Avlöning till ordinarie tjänsteman, <i>förslagsvis</i>	46 000
2. Arvoden och särskilda ersättningar bestämda av Kungl. Maj:t, <i>förslagsvis</i>	64 000
3. Avlöningar till övrig icke-ordinarie personal, <i>förslagsvis</i>	891 000
4. Ersättningar till expertis och tillfällig arbetskraft, <i>förslagsvis</i>	300 000
5. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i>	403 000
6. Kompensation för höjda folkpensionsavgifter, <i>förslagsvis</i>	19 000

Summa kr. 1 723 000

c) till *Nämnden för internationellt bistånd (NIB): Avlöningar* för budgetåret 1963/64 anvisa ett förslagsanslag av 1 723 000 kr.

20:o) **Nämnden för internationellt bistånd (NIB): Omkostnader.** Kungl. Maj:t har föreslagit riksdagen (punkt 24, s. 26 och 27) att till ifrågavarande ändamål för budgetåret 1963/64 anvisa ett förslagsanslag av 390 000 kr.

Anslaget är för innevarande budgetår uppfört med 300 000 kr.

Statsrådet förordar, att omkostnadsanslaget för nämnden för internationellt bistånd uppräknas med sammanlagt 90 000 kr. Härav faller 55 000 kr. på reseersättningar, 20 000 kr. på övriga expenser samt 15 000 kr. på publikationstryck.

Utskottet har icke något att erinra mot att anslaget uppräknas med 90 000 kr. och tillstyrker alltså Kungl. Maj:ts förslag.

Utskottet hemställer,

att riksdagen må till *Nämnden för internationellt bistånd (NIB): Omkostnader* för budgetåret 1963/64 anvisa ett förslagsanslag av 390 000 kr.

21:o) **Fältprojekt.** Kungl. Maj:t har föreslagit riksdagen (punkt 25, s. 27—35) att till ifrågavarande ändamål för budgetåret 1963/64 anvisa ett reservationsanslag av 23 000 000 kr.

I detta sammanhang har utskottet till behandling förehåft dels de förberörda båda likalydande motionerna I: 312 av herr *Lundström m. fl.* och II: 371 av herr *Ohlin m. fl.*, i vilka hemställts bl. a., att riksdagen måtte för användning av biträdande experter medge ett belopp av 2 500 000 kr. och således till Fältprojekt för budgetåret 1963/64 under tredje huvudtiteln anvisa ett reservationsanslag av 23 500 000 kr.,

dels ock de förberörda båda likalydande motionerna I: 469 av herrar *Bengtson* och *Sundin* samt II: 576 av herr *Wahlund m. fl.*, i vilka hemställts bl. a., att riksdagen måtte till Fältprojekt för budgetåret 1963/64 under tredje huvudtiteln anvisa ett reservationsanslag av 23 500 000 kr., varav 2 500 000 kr. må användas till bistånd genom biträdande experter.

Beträffande de skäl, motionärerna anfört till stöd för sina yrkanden, hänvisas till motionerna II: 371 och II: 576.

Anslaget är för innevarande budgetår uppfört med 11 000 000 kr.

Efterföljande tablå anger dels den av NIB beräknade fördelningen av de disponibla medlen under innevarande budgetår och dels de medel som äskas av NIB för olika ändamål under nästkommande budgetår. Som komplettering har därjämte inom parentes medtagits de utgifter som förutses uppstå innevarande och nästkommande budgetår för sådana fältprojekt som finansieras med medel från »Sverige Hjälper»-fonden samt det därtill svarande statsbidraget.

	1962/1963	NIB:s äskanden 1963/1964
A. Yrkesutbildning		
a) Yrkeskola i Pakistan (Landhi).....	1 100 000	700 000
b) Yrkeskola i Pakistan (Kaptai).....	1 800 000	1 750 000
c) Yrkeskola i Liberia (Nimba).....	4 050 000	600 000
d) Utbildningsinstitut i Libanon (Siblin-UNRWA)	2 200 000	850 000
e) Byggnadstekniskt institut i Etiopien (Addis Abeba).....	2 300 000	2 100 000
f) Papperstekniskt institut i Indien (Saharanpur)..	500 000	1 500 000
B. Hälsovård, inklusive familjeplanering		
a) Barnsjukhus i Etiopien (Addis Abeba)	(790 000)	(655 000)
b) Hälsocentralprojekt i Etiopien	(1 125 000)	(970 000)
c) Nutritionsprojekt i Etiopien	(1 160 000)	(970 000)
d) Familjeplanering på Ceylon	(395 000)	1 500 000
e) Familjeplanering i Pakistan	1 475 000	1 850 000
f) Biofysiskt institut och familjeplanering i Indien	500 000	1 000 000
C. Kombinerade tekniska biståndsprojekt		
a) Tunisien	—	2 000 000
b) Nigeria	—	2 000 000
D. Övriga biståndsinsatser		
a) Algeriet	—	5 000 000
b) Elektrifieringsarbeten i Pakistan	125 000	125 000

	1962/1963	NIB:s äskande 1963/64
c) Skärmbildsutrustning till Tanganyika	250 000	25 000
d) Mindre fältprojekt.....	350 000	500 000
e) Biträdande experter.....	1 000 000	2 000 000
E. <i>Reserv</i>	3 450 000	—
Summa (exkl. »Sverige Hjälper»-medel)	19 100 000	23 500 000
»Sverige Hjälper»-medel	3 470 000	2 595 000
Totalt	22 570 000	26 095 000

Rörande kommentarerna till förenämnda medelsändamål hänvisas till s. 29—34 i statsrådsprotokollet.

Vad särskilt beträffar medel för *biträdande experter* må erinras om att genom en av FN:s generalförsamling antagen resolution 1961 om användande av frivillig arbetskraft inom biståndsverksamheten uppmärksamheten riktades bl. a. på de biträdande experterna. Förhandlingar har också upptagits med FN och dess fackorgan om avtal rörande tillhandahållande av biträdande experter. Utkast till avtal är för närvarande föremål för granskning.

För budgetåret 1963/64 har NIB begärt att anslaget uppräknas med 1 000 000 kr. till 2 000 000 kr., vilket belopp torde täcka kostnaderna för ytterligare omkring 20 biträdande experter.

Av för innevarande budgetår disponibla medel återstår för närvarande ett belopp av 3 450 000 kr. NIB räknar med att denna reserv till sin huvuddel har förbrukats vid utgången av detta budgetår för insatser, vilka kommer att aktualiseras under våren 1963.

På grund av det ständigt ökade antalet framställningar från u-länder om svenska bilaterala insatser synes det statsrådet vara välmotiverat att utvidga den svenska fältprojektverksamheten inom sådana ämnesområden, där vi har goda förutsättningar att kunna lämna en effektiv hjälp. Huvudvikten bör läggas vid yrkesutbildning och familjeplanering. Sådant bistånd ingår även i de större och mer allsidiga, kombinerade projekt som nu planeras i Nigeria och Tunisien.

De förslag som framlagts av nämnden för internationellt bistånd synes statsrådet vara väl avvägda och motsvara den allmänna inriktning som regering och riksdag utstakat för biståndsgivningen till u-länder. Statsrådet föreslår, att ett anslag av 23 000 000 kr. uppföres nästkommande budgetår för fältprojekt. Härigenom kommer utrymme att beredas för en väsentlig utbyggnad av verksamheten.

Utskottet. För innevarande budgetår har riksdagen till Fältprojekt anvisat 11 milj. kr. Härtill kommer att Kungl. Maj:t beslutat, att behållningen av det för budgetåret 1961/62 uppförda reservationsanslaget Bidrag till internationell hjälpverksamhet med undantag av behållningen under anslagsposten Bidrag till insamlingen »Sverige hjälper» skall tillföras anslaget Fältprojekt för budgetåret 1962/63. Då den detta anslag tillförda reservationen uppgick till 8 milj. kr. skulle för innevarande budgetår 19 milj. kr. stå till förfogande för fältprojekt.

Utskottet vill instämma i vad nämnden för internationellt bistånd anfört därom att önskemålet om ökat bistånd till de underutvecklade länderna icke får tillgodoses endast genom ökad medelsanvisning. Än viktigare är att i överensstämmelse med de av förra årets riksdag godkända riktlinjerna för det svenska utvecklingsbiståndet valet av biståndsprojekt sker efter allsidigt övervägande med höga krav på kumulativ effekt av biståndsinsatserna och att valet fullföljes av en successiv värdering och fortlöpande kontroll av skilda insatser på det tekniska biståndets område. Med större resurser följa ökade krav att medlen disponeras på ett riktigt sätt.

Utifrån dessa värderingar har bedömts omfattningen under nästa budgetår av den tekniska biståndsverksamheten. Utskottet har vid sin granskning av de föreslagna olika fältprojekten icke funnit något vara att erinra. I överensstämmelse med förenämnda riktlinjer har huvudvikten därvid lagts vid yrkesutbildning och familjeplanering. Vid bifall till förslagen skulle anslaget uppräknas med 12 milj. kr. till 23 milj. kr.

Av det äskade anslaget avses ett belopp av 2 milj. kr. för anställande av biträdande experter. Utskottet vill härutinnan framhålla följande.

Såväl 1961 års som förra årets riksdag underströko värdet från olika synpunkter av en bilateral insats i form av att biträdande experter ställdes till förfogande för en förstärkning av den multilaterala verksamheten genom FN och dess organ. Vidare må erinras om att i betänkandet »Sverige hjälper — ett handlingsprogram» hög prioritet gavs åt denna del av biståndet. Förra årets riksdag förutsatte, att verkliga ansträngningar gjordes för att öka antalet dylika experter. Enligt vad statsrådet nu framhållit ha förhandlingar upptagits med FN och dess fackorgan om vissa avtal rörande tillhandahållande av biträdande experter. Utskottet har inhämtat att dessa förhandlingar numera lett till att ett par avtal träffats.

I den föreliggande propositionen har Kungl. Maj:t föreslagit att anslagsposten till biträdande experter höjes från 1 till 2 milj. kr. Utskottet vill med hänsyn till det anförda tillstyrka denna fördubbling av bidragstilldelningen, varigenom kostnaderna skulle kunna täckas för anställande av ytterligare omkring 20 experter. Detta antal torde stå i överensstämmelse med den allmänna prognos, som gjorts beträffande såväl efterfrågan på biträdande experter som möjligheten att i Sverige möta denna efterfrågan. Någon ytterligare uppräknings av anslaget på sätt i motionerna I: 312 och II: 371 samt I: 469 och II: 576 förordats anser utskottet sig därför icke böra biträda. Utskottet förutsätter emellertid, att därest det blir möjligt att under nästa bud-

getår placera flera biträdande experter än det antal, som ligger till grund för beräkningen av nu ifrågavarande anslagspost, Kungl. Maj:t för ändamålet äskar kompletterande anslag på tilläggsstat, såvitt icke de uppkommande merkostnaderna kunna bestridas av eventuellt utnyttjade medel under övriga anslagsposter.

Utskottet hemställer,

att riksdagen må, med bifall till Kungl. Maj:ts förslag samt med avslag å motionerna I: 312 och II: 371 samt I: 469 och II: 576, samtliga motioner såvitt nu är i fråga, till *Fältprojekt* för budgetåret 1963/64 anvisa ett reservationsanslag av 23 000 000 kr.

22:o) *Stipendiat- och kursverksamhet*. Kungl. Maj:t har föreslagit riksdagen (punkt 26, s. 35—37) att till ifrågavarande ändamål för budgetåret 1963/64 anvisa ett reservationsanslag av 3 500 000 kr.

Anslaget är för innevarande budgetår uppfört med 3 000 000 kr.

a) Stipendiatverksamhet

Med hänsyn till den väsentliga höjning av anslaget till bilateral stipendieverksamhet, som beslutats av 1962 års riksdag, har NIB utarbetat en klar målsättning för denna verksamhet och sökt fixera vissa principer beträffande länder- och ämnesval. Dessutom har särskild uppmärksamhet ägnats de praktiska frågorna beträffande rekryteringsförfarandet, stipendiatmottagningen och över huvud taget den kurativa sidan av verksamheten.

Särskilt önskvärt och lämpligt är enligt NIB, att stipendiatverksamheten i betydande utsträckning samordnas med fältprojekten. Genom stipendier bör man bl. a. skapa möjligheter för mottagarländerna att utbilda egen personal för de fältprojekt som förlägges till dessa länder.

Antalet förlängda stipendier beräknas bli större under nästkommande budgetår än under det innevarande, men eftersom antalet nyrekryterade stipendiater inte avses i någon nämnvärd utsträckning öka, föreslår NIB för nästa budgetår endast en mindre uppräknning med 100 000 kr. till 1 600 000 kr.

b) Kursverksamhet

NIB framhåller, att de sammanhållna kurserna medför sådana påtagliga fördelar framför den individuella stipendieringen att man bör inrikta sig på att ge dylik kursverksamhet en proportionellt större andel av resurserna för utländska stipendiaters utbildning. Dessa behöver därvid inte inpassas i det svenska undervisningssystemet och utbildningen kan utformas efter de studerandes behov. Dessutom elimineras genom kursformen det för u-landsstuderande oftast ganska meningslösa inlärandet av svenska språket.

För kursverksamhet beräknar NIB för nästa budgetår ett belopp av 1 900 000 kr.

Stipendiat- och kursverksamheten utgör, framhåller statsrådet, en bety-

delsefull del av det svenska tekniska biståndet. Det är av stor vikt för u-ländernas ekonomiska och politiska utveckling att ökade kunskaper bibringas de personer som skall svara för olika delar av det samhällsmaskineri, som håller på att uppbyggas i dessa länder. Genom stipendiat- och kursverksamhet bidrar vårt land till den kunskapsöverföring som är erforderlig för att påskynda utvecklingen i vissa länder. De av nämnden för internationellt bistånd äskade höjningarna av medelstilledningen för stipendiat- och kursverksamhet synes statsrådet vara väl avvägda, och statsrådet förordar den föreslagna anslagshöjningen av 500 000 kr.

Utskottet anser i likhet med statsrådet, att stipendiat- och kursverksamheten utgör en betydelsefull del av det svenska tekniska biståndet. Vid sin granskning av Kungl. Maj:ts förslag till medelsanvisning för denna verksamhet har utskottet icke funnit något att erinra. Utskottet tillstyrker alltså, att anslaget för nästa budgetår höjes med 500 000 kr.

Utskottet hemställer,

att riksdagen må till *Stipendiat- och kursverksamhet* för budgetåret 1963/64 anvisa ett reservationsanslag av 3 500 000 kr.

23:o) **Rekrytering och utbildning av experter.** Kungl. Maj:t har föreslagit riksdagen (punkt 27, s. 37 och 38) att till ifrågavarande ändamål för budgetåret 1963/64 anvisa ett reservationsanslag av 500 000 kr.

Anslaget är för innevarande budgetår uppfört med 500 000 kr.

Nämnden för internationellt bistånd tillsatte under 1962 en kommitté med uppgift att lägga fram förslag beträffande olika former av utbildning för fältuppgifter. Kommitténs arbete har framför allt inriktat sig på tre typer av utbildning för blivande svenska experter, nämligen dels allmän orientering om olika biståndsregioner, dels språkutbildning och dels fackutbildning på specialområden. Verksamheten har igångsatts under 1962. Sålunda har under hösten 1962 bl. a. en veckolång internatkurs med allmän orientering om expertverksamhet hållits i Saltsjöbaden. Även kurser som redan genomförts eller planeras av det nordiska Afrika-institutet vid Uppsala universitet bekostas bl. a. från förevarande anslag.

I sina petita föreslår NIB, att jämväl kostnaderna för rekrytering av experter skall belasta detta anslag. Rekryteringen avses i stor utsträckning komma att ske genom bl. a. intervjuer med kandidaterna. NIB föreslår en oförändrad medelstilledning för budgetåret 1963/64.

En viss förberedande expertutbildning och orientering för olika former av fältuppgifter är enligt statsrådet nödvändig, även speciell språkträning. Genom denna verksamhet avses att skapa ett bättre underlag vid utseendet av experter. För att göra ett gott personurval erfordras också att kandidaterna prövas vid ett systematiskt intervjuförfarande. Kostnaderna härför torde,

framhåller statsrådet, tills vidare böra begränsas till högst 50 000 kr. Med hänsyn till att utbildningsverksamheten ännu inte tagit någon större omfattning och därför allttjämt är relativt oprövad, torde ett oförändrat anslag av 500 000 kr. kunna upptagas för nästkommande budgetår.

Anslaget, som nu är benämnt Utbildning av experter, torde med anledning av vad i det föregående anförts i fråga om rekrytering av experter, få kallas Rekrytering och utbildning av experter. Vid budgetårsskiftet eventuellt förefintlig reservation torde få överföras till det här föreslagna anslaget.

Utskottet. Inom olika FN-organ har under de senaste åren framhållits nödvändigheten av att intensivifiera expertrekryteringen till de multilaterala biståndsprogrammen och åtgärderna för en rationell utbildning av dessa experter. På grundval av en av nämnden för internationellt bistånd förra året tillsatt kommitté med uppgift att lägga fram förslag beträffande olika former av utbildning för fältuppgifter har en verksamhet på detta område igångsatts.

Kungl. Maj:t har föreslagit, att jämväl kostnaderna för rekrytering av experter skola belasta förevarande anslag och beräknat det samlade medelsbehovet till 500 000 kr. Utskottet tillstyrker förslaget i fråga.

Under närmast följande punkt behandlar utskottet ett antal motioner om yrkesutbildning och frivilliginsatser.

Utskottet hemställer,

att riksdagen må till *Rekrytering och utbildning av experter* för budgetåret 1963/64 anvisa ett reservationsanslag av 500 000 kr.

24:o) **Motioner om yrkesutbildning och frivilliginsatser.** Utskottet har till behandling förehåft

dels de båda förenämnda motionerna I: 312 av herr *Lundström m. fl.* och II: 371 av herr *Ohlin m. fl.*, i vilka hemställts bl. a.

a) att riksdagen måtte i skrivelse till Kungl. Maj:t anhålla om utredning rörande utbildningen av personal för tjänst inom u-landsarbetet och därvid överväga inrättandet av ett särskilt utbildningsinstitut;

b) att riksdagen måtte för att främja frivilliga insatser inom biståndsverksamheten till u-länderna under nytt anslag, förslagsvis betecknat Frivilligtjänst för u-länderna, för budgetåret 1963/64 under tredje huvudtiteln anvisa ett reservationsanslag av 500 000 kr.,

dels ock en inom andra kammaren av herr *Svensson* i Kungälv *m. fl.*, väckt motion (II: 231), vari hemställts att riksdagen hos regeringen måtte anhålla att frågan om internationell frivilligtjänst blir föremål för utredning.

Beträffande de skäl, motionärerna anförts till stöd för sina yrkanden, hänvisas till motionerna II: 371 och II: 231.

Utskottet. I motionerna I: 312 och II: 371 understrykes behovet av utbildning av arbetsledare på medelnivå, verkmästare, kontorister, förmän etc.,

varvid anses böra övervägas inrättandet av ett särskilt utbildningsinstitut.

Utskottet är av den uppfattningen, att en yrkesundervisning på detta område har en uppgift att fylla som nyttigt komplement till den pågående industrialiseringsprocessen i de underutvecklade länderna. Såvitt av motionerna framgår skulle här ifrågavarande personal utbildas i Sverige för att därefter placeras i de underutvecklade länderna. Det kan emellertid ifrågasättas, om icke det i motionerna åsyftade behovet av yrkesskickligt folk bättre skulle kunna tillgodoses genom att yrkesutbildningen liksom helt eller delvis vidareutbildningen förlades till mottagarlandet och inriktades på landets egen befolkning.

Enligt vad utskottet har sig bekant prövas detta spörsmål av Kungl. Maj:t på grundval av de erfarenheter, som kunna hämtas från nu pågående utbildningsverksamhet. Motionerna i denna del torde därför icke böra föranleda någon riksdagens åtgärd. Till frågan om inrättandet av ett särskilt utbildningsinstitut återkommer utskottet i det följande.

Mot bakgrunden av det problem för utvecklingsländerna, som gäller deras brist på personal på medelnivå, har i samma motioner samt i motionen II: 231 till behandling upptagits frågan om främjande av frivilliga insatser inom biståndsverksamheten till u-länderna. Denna tanke synes närmast ha aktualiserats av president Kennedys Peace Corps.

Utskottet vill i detta sammanhang understryka, att även om frivilligarbetaren icke behöver vara expert måste dock frivilliginsatsen vara ett kvalificerat arbete. Förutom någon fackkunskap och erfarenhet av utlandstjänst bör vederbörande äga språkkunskaper. Det kräves också, att denne äger en moralisk standard och har förmåga att umgås med människor av annan ras och kultur. En förutsättning måste också vara, att de frivilliga krafterna vilja påtaga sig sina uppgifter mot ett ringa ekonomiskt vederlag. Att utifrån denna synpunkt bygga upp ett rekryteringssystem erbjuder sina svårigheter. Frivilligtjänst torde dessutom endast böra komma i fråga om vederbörande kan beredas en uppgift inom redan planerade och igång varande projekt. Att skapa projekt för att tillfredsställa en önskan »att göra en insats i u-länderna» kan icke vara rationellt. Utskottet har inhämtat, att i fråga om frivilligtjänst i Indien finnes ett överskott på arbetskraft för mindre kvalificerat arbete och för viss yrkespersonal.

Enligt vad utskottet vidare inhämtat äro erfarenheterna från tidigare experiment på här ifrågavarande område, särskilt de amerikanska Peace corpsförsöken i Afrika, icke entydigt tillfredsställande. Det är härför knappast lämpligt att taga dem till förebild för en svensk biståndspolitik, som redan utformats med sikte på att tillgodose de underutvecklade ländernas behov av yngre kvalificerad arbetskraft genom s. k. biträdande experter.

Det torde vara att förvänta, att, allteftersom de svenska bidragen till det multilaterala biståndet öka, större anspråk komma att ställas på Sveriges insatser i form av experthjälp. Samma är förhållandet då det gäller den bilaterala biståndsverksamheten. Sverige torde ha möjligheter att i stor

utsträckning kunna tillgodose detta behov. Det kan därför ifrågasättas, om man icke bör fortsätta på den hittills inslagna vägen med utbildning av biträdande experter i stället för att införa en helt ny kategori medverkande i biståndsarbetet.

Under hänvisning till det anförda avstyrker utskottet motionerna I: 312 och II: 371 i vad de avse anvisande av ett reservationsanslag av 500 000 kr. till frivilligtjänst för u-länderna samt motionen II: 231.

I de förenämnda motionerna I: 312 och II: 371 har i anslutning till det förut berörda spörsmålet om utbildning av personal för tjänst inom u-landsarbetet hemställts, att frågan om inrättandet av ett särskilt utbildningsinstitut bör övervägas. Utskottet vill härutinnan framhålla följande.

Vid Nordiska rådets möte i Köpenhamn i februari 1961 upptogs till behandling en rad förslag om nordiskt samarbete för de underutvecklade länderna. Därvid förelåg bl. a. en enhällig rekommendation av ett tidigare råds-möte om gemensamt nordiskt initiativ för att befordra och samordna utbildningen av experter till tjänstgöring i underutvecklade länder. Nordiska rådet beslöt att hänskjuta nämnda förslag till en nordisk ministerkommitté för närmare utredning. Kommittén har sedermera enats om vissa förberedande åtgärder för bl. a. en gemensam nordisk expertutbildning. I detta syfte befanns det ändamålsenligt dels att samordna den förhandsorientering, som varje internationell expert behöver få beträffande det land och den arbetsuppgift, som där väntar honom, dels att anordna gemensamma expertseminarier och dels att upprätta nordiska u-landsinstitut för insamling av allsidigt informationsmaterial om u-länderna, för viss forskning rörande deras aktuella förhållanden och utvecklingsproblematik samt för upplysnings- och kursverksamhet närmast med sikte på en grundligare expertutbildning. Kommittén konstaterade, att det icke finnes förutsättningar att koncentrera sig på endast ett samnordiskt institut, men den var överens om att, såvida något eller några av medlemsländerna upprättar nationella u-landsinstitut, en arbetsfördelning borde eftersträvas. I nämnda syfte har innevarande budgetår inletts en verksamhet vid det nordiska Afrika-institutet vid Uppsala universitet. Utskottet vill vidare erinra om att en början gjorts med sådan gemensam nordisk expertutbildning i form av kurser i Helsingfors och Uppsala. Avsikten är att fortsätta de inledda försöken, bl. a. genom samarbete mellan de nordiska administrationsorganen.

Med hänsyn till vad i ärendet sålunda förekommit torde motionerna I: 312 och II: 371 i nu behandlade del icke böra påkalla någon riksdagens åtgärd.

Åberopande det anförda hemställer utskottet,

a) att motionerna I: 312 och II: 371, i vad de avse anslag till Frivilligtjänst för u-länderna, icke må av riksdagen bifallas;

b) att motionerna I: 312 och II: 371, i vad de avse skrivelse till Kungl. Maj:t, icke må till någon riksdagens åtgärd föranleda;

c) att motionen II: 231 icke må till någon riksdagens åtgärd föranleda.

25:o) **Bidrag till insamlingen »Sverige Hjälper».** Kungl. Maj:t har föreslagit riksdagen (punkt 28, s. 38) att till ifrågakvarande ändamål för budgetåret 1963/64 anvisa ett reservationsanslag av 1 000 000 kr.

Anslaget är för innevarande budgetår uppfört med 1 000 000 kr.

Insamlingen »Sverige Hjälper», som avslutades den 30 juni 1962, har inbringat tillhoppa 9 995 400 kr. Med godkännande av principen att staten skall tillskjuta lika mycket som denna insamling inbringar beslöt riksdagen anvisa 8 000 000 kr. för 1961/62 och 1 000 000 kr. för innevarande budgetår. För slutreglering av det statliga bidraget bör ytterligare 1 000 000 kr. anvisas för 1963/64, varigenom det av statsmedel tillskjutna bidraget kommer att uppgå till 10 000 000 kr.

Utskottet. »Sverige Hjälper»-medel disponeras i huvudsak för de under anslaget Fältprojekt berörda projekten på hälso- och sjukvårdsområdet samt för viss kursverksamhet bl. a. inom ramen för »Frihet från hunger»-kampanjen.

Såsom statsrådet framhållit erfordras till insamlingen »Sverige Hjälper» ytterligare ett statligt bidrag av i runt tal 1 000 000 kr. för att nå upp till den summa, som insamlats av privata medel. Utskottet tillstyrker, att detta belopp anvisas och hemställer alltså,

att riksdagen må till *Bidrag till insamlingen »Sverige Hjälper»* för budgetåret 1963/64 anvisa ett reservationsanslag av 1 000 000 kr.

26:o) **Motioner om ett räntefritt lån till utvecklingsländerna.** I två likalydande motioner, väckta den ena inom första kammaren av herrar *Lager* och *Adolfsson* (I: 42) och den andra inom andra kammaren av herr *Hagberg m. fl.* (II: 46), har hemställts att riksdagen för sin del beslutar att ställa 800 milj. kr. i form av räntefria lån till de s. k. u-ländernas förfogande för inköp av sådana svenska industrivaror, varav behovet är särskilt starkt och som samtidigt gagnar strävandena att skapa full sysselsättning i Sverige.

Beträffande de skäl, motionärerna anført till stöd för sitt yrkande, hänvisas till motionen II: 46.

Utskottet har under punkten 17 i det föregående behandlat motionsvis gjorda yrkanden om bl. a. frågan om leveranser av i Sverige tillverkade industrivaror inom produktionsområden, som under rådande avmattning kännetecknas av viss överkapacitet och sysselsättnings svårigheter. Under hänvisning till vad utskottet därvid anført och till den redogörelse, som departementschefen lämnat under de i sjunde huvudtiteln uppförda anslagen, Bilateralt finansiellt bistånd, **Bidrag till Internationella utvecklingsfonden** och Kreditgivning m. m. för utvecklingsändamål, över vilka anslag utskottet avger särskilt utlåtande denna dag, avstyrkas motionerna.

Utskottet hemställer,

att motionerna I: 42 och II: 46 icke må av riksdagen bifallas.

27:o) **Motioner om en svensk nationalgåva till Algeriet.** I två likalydande motioner, väckta den ena inom första kammaren av herrar *Lager* och *Adolfsson* (I: 41) och den andra inom andra kammaren av herr *Hagberg m. fl.* (II: 47), har hemställts att riksdagen för sin del utöver Kungl. Maj:ts förslag om understöd till de s. k. u-länderna anslår femtio miljoner kr. som en svensk nationalgåva till Algeriet, att utnyttjas för anskaffning av livsmedel, läkemedel och textilier samt att riksdagen hos Kungl. Maj:t hemställer om förslag till initiativ, riktlinjer och organisation för ett brett allmänt deltagande i en insamling för Algeriets barn.

Beträffande de skäl, motionärerna anfört till stöd för sitt yrkande, hänvisas till motionen II: 46.

Utskottet. Såsom under punkten 25 i propositionen anförts kan omfattningen av en svensk teknisk biståndsinsats i Algeriet och inriktningen av en sådan ännu icke bedömas. Flera olika faktorer påverka ett dylikt projekt, icke minst utformningen av det övriga bistånd som Sverige kan komma att ge. På uppdrag av Kungl. Maj:t ha förhandlingar redan inletts med den algeriska regeringen om tänkbara biståndsprojekt, varvid vissa förberedande åtgärder avses skola vidtagas under innevarande budgetår. De planer, som för närvarande utarbetas, torde kunna förverkligas inom ramen för det belopp av 5 milj. kr., som äskats för nästa budgetår. Utskottet vill i sammanhanget erinra om att — för att bistå den nödlidande algeriska befolkningen inför vinterns påfrestningar — från anslaget Humanitärt bistånd ett belopp av 600 000 kr. anslagits för inköp av filter. Dessa filter överlämnades till vederbörande algeriska myndigheter i början av december 1962.

Med hänsyn till vad sålunda förekommit och då aktiva överväganden alltså pågå i det i motionerna angivna hjälpsyftet, torde dessa motioner icke böra påkalla någon riksdagens åtgärd.

Utskottet hemställer,

a) att motionerna I: 41 och II: 47, i vad de avse medelsanvisning, icke må av riksdagen bifallas;

b) att motionerna I: 41 och II: 47, i vad de icke behandlats under a), icke må till någon riksdagens åtgärd föranleda.

Nordiskt bistånd

28:o) **Bistånd till Tanganyika.** Kungl. Maj:t har föreslagit riksdagen (punkt 29, s. 39 och 40) att till ifrågavarande ändamål för budgetåret 1963/64 anvisa ett reservationsanslag av 2 750 000 kr.

Anslaget är för innevarande budgetår uppfört med 2 750 000 kr.

Planeringen och projekteringen i samband med uppförandet av Nordic-Tanganyikan Centre kommer att inledas under våren 1963 och själva byggnationen påbörjas under det kommande budgetåret. På nuvarande stadium är det dock enligt statsrådet ej möjligt att närmare beräkna de kostnader som projektet kommer att kräva under denna tid. Enligt en preliminär uppskattning som utfördes av en tanganyikansk arkitekt på uppdrag av den andra nordiska delegationen skulle anläggningskostnaderna för projektet approximativt uppgå till 4,7 miljoner kr. Denna beräkning torde emellertid vara tilltagen i underkant. Det torde vara realistiskt att i stället räkna med en anläggningskostnad av mellan 7 och 10 miljoner kr. I samband med planeringen och uppförandet av projektet kommer en del av den nordiska personal som skall ingå i projektet att behöva sändas till Tanganyika. Vidare behöver viss lokal personal rekryteras under det kommande budgetåret. Slutligen tillkommer kostnader för den administration som skall vara förlagd till de nordiska länderna.

Utskottet. Den nordiska ministerkommittén för samordning av hjälpen till utvecklingsländerna har tagit initiativet till att Tanganyika utsetts som mottagare av en gemensam nordisk biståndsinsats. Förra årets riksdag anvisade för ändamålet 2 750 000 kr. Med hänsyn till vad statsrådet i ärendet nu anför anser utskottet sig böra tillstyrka, att anslaget för nästa budgetår uppföres med oförändrat belopp.

Utskottet hemställer,

att riksdagen må till *Bistånd till Tanganyika* för budgetåret 1963/64 anvisa ett reservationsanslag av 2 750 000 kr.

Humanitärt bistånd

29:o **Humanitärt bistånd.** Kungl. Maj:t har föreslagit riksdagen (punkt 30, s. 40 och 41) att till ifrågavarande ändamål för budgetåret 1963/64 anvisa ett reservationsanslag av 5 000 000 kr.

Anslaget är för innevarande budgetår uppfört med 5 000 000 kr.

För budgetåret 1962/63 har 5 000 000 kr. anslagits för humanitärt bistånd, varav 2 500 000 kr. avsetts för flyktinghjälp medan resterande belopp förutsetts tagas i anspråk för katastrofhjälp och andra tillfälliga biståndsändamål av humanitär natur.

Såsom under föregående budgetår har för innevarande budgetår ett bidrag av 600 000 kr. utgått till Förenta Nationernas flyktingkommissarie för verksamhetsåret 1962. Likaså har ett i jämförelse med 1961 oförändrat belopp av 300 000 kr. utbetalats såsom bidrag för 1962 till UNRWA.

Från anslaget har vidare under innevarande budgetår beslut fattats att ett belopp av 300 000 kr. skall användas såsom katastrofhjälp till de områden i Iran som i september 1962 härjades av en svår jordbävning. Bidraget av-

ses användas till återuppbyggnaden av en by. För att bistå den nödlidande algeriska befolkningen inför vinterns påfrestningar har anslagits 600 000 kr. för inköp av filter för omedelbar leverans till Algeriet. Dessa filter överlämnades till vederbörande algeriska myndigheter i början av december 1962.

Hjälpbehoven för omhändertagandet av flyktingar och nödhjälp vid större naturkatastrofer kvarstår från år till år. Såvitt nu kan förutses torde särskilt situationen i Algeriet kräva ytterligare bistånd. Statsrådet förordar därför, att anslaget utgår med samma belopp som under innevarande budgetår.

Utskottet. Såsom statsrådet framhållit kvarstår från år till år hjälpbehoven för omhändertagandet av flyktingar och nödhjälp vid större naturkatastrofer. Särskilt erinras om den nödlidande algeriska befolkningen, där situationen torde komma att kräva ytterligare bistånd. Utskottet vill därför tillstyrka, att förevarande anslag för nästa budgetår uppföres med oförändrat belopp, 5 milj. kr.

Utskottet hemställer,

att riksdagen må till *Humanitärt bistånd* för budgetåret 1963/64 anvisa ett reservationsanslag av 5 000 000 kr.

Motioner i övrigt rörande internationell biståndsverksamhet

30:0) **Motioner om Sveriges anslutning till DAC.** I de förenämnda båda likalydande motionerna I: 312 av herr *Lundström m. fl.* och II: 371 av herr *Ohlin m. fl.* har hemställts bl. a., att riksdagen måtte uttala att Sverige bör inträda som medlemsland i det till OECD knutna organet för bistånd till u-länderna, Development Assistance Committee (DAC) samt i skrivelse till Kungl. Maj:t begära genomförandet av Sveriges anslutning.

Beträffande de skäl, motionärerna anfört till stöd för sitt yrkande, får utskottet hänvisa till motionen II: 371.

Utskottet vill erinra om att motioner i samma syfte som de nu förevarande avlogs av förra årets riksdag. Utskottet uttalade i sammanhanget, att medlemskapet i OECD:s särskilda kommitté för utvecklingsbistånd (DAC) var inskränkt till tio stater. Kommitténs verksamhet, som givetvis icke kunde undgå att präglas av medlemskretsens begränsning till givarländer, hade ännu icke avsatt några mera betydande resultat. Frågan om Sveriges inträde i kommittén syntes under sådana förhållanden icke vara av så brådskande natur, att något riksdagens uttalande i det i motionerna angivna syftet för det dåvarande vore påkallat. Utskottet underströk emellertid angelägenheten av att de svenska biståndsinsatserna samordnades med andra länders. Även om sådan samordning i görligaste mån borde ske inom FN och dess fackorgan, där såväl givar- som mottagarländerna vore representerade, borde även andra möjligheter kunna prövas i den mån de kunde bedömas höja den svenska biståndsgivningens effektivitet.

Sedan riksdagen förra året behandlade detta ärende har visserligen den förändringen inträffat, att Norge inträtt som medlem i DAC och att Danmark nyligen fått medlemskap. Emellertid äro varken Österrike eller Schweiz medlemmar. Kvar står också, att såsom ovan antytts DAC har en ensidig sammansättning; den är icke öppen på samma villkor för alla OECD:s medlemsstater. Det må vidare erinras om att Sverige alltid understött FN som koordinerande organ för samordning av den internationella hjälpen och biståndsverksamheten. FN, där också mottagarländerna äro representerade, har i detta syfte byggt upp en världsomspännande central för denna koordination, som OECD och DAC icke ha motsvarighet till. Enligt utskottets mening bör frågan om ett eventuellt medlemskap i DAC icke forceras. Skäl tala för att Sverige ställer sig avvaktande, tills klarare besked vunnits om DAC:s inriktning och andra därmed förknippade förhållanden.

Av det anförda framgår att utskottet ansett sig alltjämt sakna anledning att fråga sin förra året uttalade uppfattning i denna fråga, varför motionerna i här berörda del avstyrkas.

Utskottet hemställer,

att motionerna I: 312 och II: 371, såvitt nu är i fråga, icke må till någon riksdagens åtgärd föranleda.

31:0) **Motioner om skydd för utlandsinvesteringar m. m.** I två likalydande motioner, väckta den ena inom första kammaren av herr *Gösta Jacobsson m. fl.* (I: 191) och den andra inom andra kammaren av herr *Bohman* (II: 225), har hemställts att riksdagen måtte i skrivelse till Kungl. Maj:t begära att Kungl. Maj:t ville vid handelsförhandlingar med utvecklingsländer eller eljest i samband med lämnande av kommersiellt eller tekniskt bistånd söka få till stånd ömsesidiga investeringsskyddsavtal med dessa länder, innefattande bl. a. bestämmelser om full ersättning vid fall av nationalisering samt om transferering, valutakurssäkring och internationell skiljedom.

Beträffande de skäl, motionärerna anført till stöd för sitt yrkande hänvisas till motionen I: 191.

Utskottet. Ett av de allvarligaste hindren för en ökning av industriländernas investeringar i de underutvecklade länderna är de stora politiska risker, som ofta bedömas föreligga. Vid olika tillfällen har det svenska näringslivet uttryckt önskemål om åtgärder från statsmakternas sida för att skapa större trygghet mot nationaliserings- och expropriationsåtgärder samt för förluster på grund av krig och andra liknande exceptionella händelser.

När det gäller frågan om svenska åtgärder för att bereda trygghet åt privatinvesteringar i de underutvecklade länderna är det naturligt att i första hand beakta vad som kan göras genom internationellt samarbete. Utskottet vill härvid erinra om att på det internationella planet överläggningar sedan länge ägt rum inom olika organisationer för att söka få till stånd ett

multilateralt försäkrings- eller garantisystem. Härvid må nämnas, att inom OECD nyligen framlagts en text till konvention om skydd för utländsk egendom. Frågan om att upprätta ett internationellt forum för slitande av tvister mellan en regering och utländska privata investerare har utretts av Världsbanken, som anser att förbättrade metoder för att lösa investerings tvister skulle bidra till att skapa ett gynnsammare investeringsklimat och därigenom stimulera till ökad tillförsel av privat kapital till de underutvecklade länderna. Inom Världsbankens sekretariat har också en utredning företagits om möjligheterna att genomföra ett internationellt system för försäkring av utländska investeringar mot icke-kommersiella risker.

Utskottet vill i sammanhanget erinra om att en inom Beredningen för internationella biståndsfrågor tillsatt särskild arbetsgrupp i dagarna avlämnat en rapport rörande kommersiellt och handelspolitiskt utvecklingsbistånd. I densamma framhålles bl. a., att det kunde vara önskvärt att redan nu pröva möjligheten att på nationell basis i särskilda fall garantera privata direkta investeringar i de underutvecklade länderna. Då en sådan möjlighet — bl. a. med hänsyn till sin provisoriska karaktär — torde få utnyttjas relativt restriktivt, bör, framhålles det i rapporten, en omsorgsfull utredning företagas av de individuella garantifall, som kunna aktualiseras. Framställningar om sådan garanti syntes lämpligen kunna beredas inom Exportkreditnämnden, men det torde ankomma på Kungl. Maj:t att taga ställning. För den händelse det skulle visa sig, att tanken på ett internationellt garantisystem icke kan realiseras inom rimlig tid, bör man enligt nämnda arbetsgrupp från svensk sida undersöka möjligheten av att inrätta ett nationellt garantisystem av mer utbyggd karaktär. Det bleve i så fall givetvis nödvändigt att företaga en mer ingående utredning av garantiproblemet.

Det må i anslutning härtill erinras om att i några av de viktigare kapital-exporterande länderna statliga åtgärder redan vidtagits för att bereda landets företagare garantiskydd eller försäkring mot förluster till följd av expropriation, transfereringshinder, krig etc. Vidare kan nämnas, att några länder samtidigt som de uppbyggt nationella garantisystem ingått särskilda bilaterala avtal om investeringsskydd med vederbörande utvecklingsländer.

Även om, såsom ovan nämnts, man i första hand bör beakta vad som på detta område kan göras genom internationellt samarbete, torde i enlighet med de av statsmakterna förra året godkända riktlinjerna för ett svenskt utvecklingsbistånd anledning finnas att pröva möjligheten av särskilda svenska åtgärder i syfte att minska de risker, som äro förenade med transaktioner med de underutvecklade länderna. Utskottet, som har anledning förut-sätta, att Kungl. Maj:t med uppmärksamhet följer dessa frågor och i positiv anda prövar de förslag, som läggas fram i internationella organisationer, anser att det i avvaktan därpå även bör kunna övervägas att genom investeringsgarantisystem och bilaterala investeringsskyddsavtal stödja de svenska insatserna i utvecklingsländerna. Utskottet anser, att riksdagen bör i skrivelse till Kungl. Maj:t giva till känna vad utskottet sålunda anfört.

Utskottet hemställer,

att riksdagen må i anledning av motionerna I: 191 och II: 225 i skrivelse till Kungl. Maj:t giva till känna vad utskottet anfört.

32:o) **Motioner om stöd åt utvecklingsländerna genom handelspolitiska åtgärder.** I detta sammanhang har utskottet till behandling förehått

dels de förenämnda båda likalydande motionerna I: 312 av herr *Lundström m. fl.* och II: 371 av herr *Ohlin m. fl.*, i vilka hemställts bl. a., att riksdagen måtte i skrivelse till Kungl. Maj:t hemställa om en undersökning rörande de problem, som sammanhånga med den hämmande effekten på u-ländernas exportmöjligheter genom svenska skatter, tullar, införselavgifter o. d.,

dels ock två likalydande motioner, väckta den ena inom första kammaren av herrar *Tage Johansson* och *Palm* (I: 396) och den andra inom andra kammaren av herr *Svensson* i Kungälv *m. fl.* (II: 478), i vilka hemställts att riksdagen måtte i skrivelse till Kungl. Maj:t hemställa om skyndsamt utredning beträffande vårt lands möjligheter att genom handelspolitiska åtgärder ge u-länderna ett effektivt stöd i deras uppbyggnadsverksamhet.

Beträffande de skäl, motionärerna anfört till stöd för sina yrkanden, får utskottet hänvisa till motionerna II: 371 och I: 396.

Utskottet. Världshandelns utveckling efter sista världskriget har icke varit gynnsam för de underutvecklade länderna. Under det att industriländernas utrikeshandel hastigt stigit, har värdet av u-ländernas export ökat avsevärt långsammare och under de senaste åren gått tillbaka. Till belysning härav må framhållas följande.

Medan värdet av industriländernas export ökade med närmare 150 procent mellan åren 1948 och 1961, stannade u-ländernas exportökning vid ca 60 procent eller, om oljeexporten borträknas, mindre än 50 procent. Sveriges import från u-länderna uppgick år 1961 till 1,8 miljarder kr., motsvarande 12 procent av vår totala import. Detta innebär uppskattningsvis, att Sverige tog emot ungefär 1 procent av u-ländernas totala export samma år. Trots dessa siffror torde för vissa u-länder den svenska importen vara av betydelse, varför våra strävanden böra inriktas på att öka denna import.

Motionsvis har framhållits att biståndsinsatserna ha motverkats av den handelspolitik, som de industrialiserade länderna bedrivit. Genom extraskatter och tullar eller andra importhämmande åtgärder har man försvärat u-ländernas export. I de av förra årets riksdag godkända riktlinjerna för det svenska utvecklingsbiståndet berördes de svårigheter, som sålunda uppkommit för u-ländernas ekonomiska utveckling. Riksdagen framhöll i samband därmed, att en liberalisering av industriländernas handelspolitik torde vara det verksammaste medlet att främja u-ländernas ekonomiska utveckling. Särskilt betonades angelägenheten av att Sverige med sina låga tullar och sin allmänt frihandelsvänliga inställning fortsättningsvis målmedvetet strävade att i internationella sammanhang medverka till ytterligare liberalise-

ring av importen från u-länderna. Riksdagen erinrade om att sedan några år u-landsproblemen behandlats inom en särskild GATT-kommitté, där frågan om minskning av handelshinder vore föremål för särskild uppmärksamhet.

Såsom under föregående punkt erinrats har en inom Beredningen för internationella biståndsfrågor tillsatt särskild arbetsgrupp nyligen avlämnat en rapport rörande kommersiellt och handelspolitiskt utvecklingsbistånd. I densamma framhålles att, även om u-ländernas svårigheter på handelns område ofta bäst torde kunna angripas inom ramen för det multilaterala ekonomiska samarbetet, varje industriland givetvis också har möjlighet att genom unilaterala åtgärder av olika slag bidra till att dessa svårigheter nedbringas. Vad Sverige angår erinras om, såsom ovan nämnts, den svenska handelspolitikens frihandelsvänliga karaktär och att Sverige i internationella sammanhang söker verka för en friare världshandel och för beaktande av u-ländernas intressen.

Utskottet vill erinra om att innevarande års riksdag på förslag av Kungl. Maj:t (prop. nr 27) godkänt ett internationellt kaffeavtal, som utarbetats av FN:s kaffekonferens under år 1962. Detta avtal syftar i första hand till att åstadkomma balans mellan tillgång och efterfrågan men också till att positivt bidra till den ekonomiska utvecklingen i u-länderna.

Utskottet finner i likhet med arbetsgruppen det vara en integrerande del av biståndet till u-länderna, att den av Sverige hittills förda frihandelsvänliga politiken med all kraft fullföljes och att det därutöver är angeläget, att såväl statsmakterna som näringslivet hjälpa u-länderna att vinna ökad avsättning för sina produkter. Med hänsyn härtill och till frågans vikt och betydelse anser utskottet, att riksdagen bör i skrivelse till Kungl. Maj:t giva till känna vad utskottet sålunda anfört.

Utskottet hemställer,

att riksdagen må i anledning av motionerna I: 312 och II: 371 samt I: 396 och II: 478, förstnämnda båda motioner såvitt nu är i fråga, i skrivelse till Kungl. Maj:t giva till känna vad utskottet anfört.

Diverse

33:0) **Ersättning till statens allmänna fastighetsfond: Beskickningsfastigheternas delfond. Ersättning till statens allmänna fastighetsfond: Byggnadsstyrelsens delfond.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkterna 31 och 32, s. 42) hemställer utskottet,

att riksdagen må för budgetåret 1963/64 anvisa

a) till *Ersättning till statens allmänna fastighetsfond: Beskickningsfastigheternas delfond* ett förslagsanslag av 9 629 000 kr.;

b) till *Ersättning till statens allmänna fastighetsfond: Byggnadsstyrelsens delfond* ett förslagsanslag av 585 000 kr.

34:o) **Gottgörelse av kostnader för sjöfolk och nödställda svenska medborgare.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 33, s. 42 och 43), innebärande oförändrad medelsanvisning, hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Gottgörelse av kostnader för sjöfolk och nödställda svenska medborgare* för budgetåret 1963/64 anvisa ett förslagsanslag av 150 000 kr.

35:o) **Förstärkning av avkastningen av understödsfonden för rysslandssvenskar.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 34, s. 43), innebärande en anslagsminskning av 5 000 kr., som föranletts bl. a. av den höjning av folkpensionsförmånerna som genomförts den 1 juli 1962, hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Förstärkning av avkastningen av understödsfonden för rysslandssvenskar* för budgetåret 1963/64 anvisa ett anslag av 25 000 kr.

36:o) **Upplysningsverksamhet i utlandet angående Sverige.** Kungl. Maj:t har föreslagit riksdagen (punkt 35, s. 44—55) att till ifrågavarande ändamål för budgetåret 1963/64 anvisa ett reservationsanslag av 3 372 000 kr.

Vidare har i en inom andra kammaren av herrar *Wachtmeister* och *Larsson* i Luttra väckt motion (II: 120) hemställts, att riksdagen måtte besluta att av anslaget till upplysningsverksamhet i utlandet angående Sverige må utgå ett engångsbidrag av 10 000 kr. till utrustning av Bernadottemuseet i Pau.

Beträffande de skäl, motionärerna anfört till stöd för sitt yrkande, hänvisas till motionen.

Anslaget är för innevarande budgetår uppfört med 2 745 000 kr.

Upplysningsverksamheten i utlandet angående Sverige har under 1962 varit föremål för särskild uppmärksamhet från statsmakternas sida. 1962 års riksdag beviljade ökade anslag till denna verksamhet under såväl tredje som tionde huvudtiteln i avsikt att i utlandet skapa ökad kunskap om och bättre förståelse för svenska förhållanden och ställningstaganden samt för att stödja svenska export- och turistfrämjande insatser. De ökade anslagen avsågs dels för uppbyggnad av statliga och statsunderstödda upplysningsorgan, dels för att möjliggöra speciella aktioner i första hand i Amerikas Förenta Stater, Västtyskland, Frankrike och Belgien.

Den 11 maj 1962 förordnade Kungl. Maj:t en *särskild rådgivare* att stå till vederbörande departementschefers förfogande i frågor rörande svensk upplysningsverksamhet i utlandet. Till denne rådgivare uppdrogs även att vara ordförande i den *upplysningsberedning* som tillkallades med stöd av Kungl. Maj:ts beslut den 25 maj 1962. Den särskilde rådgivarens uppgift är bl. a. att i samråd med upplysningsberedningen samordna och på längre

sikt planlägga den statliga och statsunderstödda upplysningsverksamheten i utlandet, varvid intim samverkan skall eftersträvas med näringslivets organisationer och andra enskilda sammanslutningar.

De här nämnda åtgärderna bör enligt departementschefen betraktas som en inledning till en förstärkning av det svenska informationsarbetet i utlandet, samtidigt som de erfarenheter, vilka kan beräknas bli efterhand vunnna, bör tjäna till ledning vid en framtida bedömning av hur upplysningsverksamheten utomlands skall permanent samordnas. Det torde råda allmän enighet om att en väl avvägd och effektiv upplysningsverksamhet är av betydelse både för vårt lands anseende och för dess välstånd.

Departementschefen är övertygad om att verksamhetens olika syften, d. v. s. strävandena att öka förståelsen för svenska samhällsförhållanden, svensk utrikes- och handelspolitik samt att stödja svensk export och att stimulera utlänningars resor till Sverige, varken kan eller bör skiljas från varandra. Arbetet för dessa olika syften bör nära samordnas. Härigenom utnyttjas tillgängliga resurser på bästa sätt.

Sveriges ökade engagemang i den internationella politiken under senare år, vårt intresse att sprida kännedom om Sverige på de områden där vi är ett föregångsland och inte minst vårt beroende av en stor och växande utrikeshandel, delvis under helt nya och snabbt skiftande förhållanden, ställer stora krav på informationsarbetet utomlands. Under en följd av år har upplysningsverksamheten i stort sett varit begränsad till att möta utlandets spontana efterfrågan på informationer. I dag kräves av nyss anförda skäl att vi söker skapa vidgad och fördjupad kännedom om vårt land inom allt vidare områden. Vi måste med andra ord bli i stånd att dirigera vårt eget upplysningsarbete. Detta arbete bedrivs emellertid i en allt hårdare konkurrens, något som under senare år lett till stigande kostnader. Särskilt påkallar distributionens problem ökad uppmärksamhet och väsentligt ökad medelstillsdelning. Vi har hittills fått koncentrera oss huvudsakligen på produktion av upplysningsmaterial och i stort sett inte haft resurser för något därutöver.

Förberedelser för speciella aktioner i Amerikas Förenta Stater, Västtyskland, Frankrike och Belgien pågår nu, sedan anslag beviljats av 1962 års riksdag. För att nyttan av dessa aktioner skall bli varaktig, krävs att det normala upplysningsarbetet i de nämnda länderna efter aktionernas slut bedrivs med större intensitet än före deras början. Vid planeringen av aktionerna bör därför hänsyn tagas till behovet av uppföljande åtgärder. Regionala aktioner såsom de här nämnda liksom de efterföljande åtgärderna kommer att ställa ökade krav på insatser av upplysningsorganen, i första hand utrikesdepartementets pressbyrå, Svenska institutet, Svenska turisttrafikförbundet och de svenska institutionerna i vederbörande länder.

Ur anslagsposten till övrig upplysningsverksamhet har medel innevarande budgetår anvisats bl. a. till vissa förberedelser för aktionerna i Västtyskland samt Frankrike och Belgien. Huvuddelen av de statliga bidragen till dessa aktioner, som har starka kommersiella och resefrämjande syften, har

emellertid beviljats under tionde huvudtiteln. Departementschefen finner det därför mest ändamålsenligt att i fortsättningen anslag för dessa aktioner upptas uteslutande under tionde huvudtiteln.

Det har således befunnits nödvändigt att under begränsad tid genomföra koncentrerade upplysningsaktioner i enstaka länder. Sådana bör emellertid tillgripas endast då särskilda skäl talar härför. Man bör eljest eftersträva en kontinuerlig aktivitet över hela fältet och inrikta upplysningsorganens samfällda resurser härpå. En sådan verksamhet kräver omsorgsfull och långsiktig planläggning. De tekniska förberedelserna är tidsödande, och beslut måste fattas flera år i förväg. Departementschefen utgår från, att den särskilde rådgivaren och upplysningsberedningen under 1963 skall skaffa sig sådan överblick att en långsiktig plan för upplysningsverksamheten kan framläggas som grundval för senare anslagsäskanden.

Erfarenheterna från senare år visar, att oförutsedda situationer kan inträffa och påkalla snabba, koncentrerade upplysningsaktioner, som inte kunnat planeras i förväg. Vidare bör upplysningsberedningen ges möjlighet att genomföra efterföljande åtgärder i några länder, bl. a. Nederländerna och Storbritannien, där särskilda s. k. Sverige-år nyligen arrangerats. Slutligen bör redan under nästa budgetår upplysningsverksamhet påbörjas eller intensifieras i några länderområden, där sådan hittills inte alls bedrivits eller förekommit endast sporadiskt. För dessa ändamål föreslås, att medel anvisas av riksdagen från ett särskilt anslag under tredje huvudtiteln. Förslag härom framlägges under nästpåföljande anslag.

Vidare föreslås att förslagsanslaget till utländska pressbesök för vinnande av bättre överblick överflyttas till förevarande anslag för att ingå som en anslagspost. Utgifter för utländska pressmäns besök i Sverige får anses ha samma syfte som detta anslag, nämligen att i utlandet sprida information om Sverige. Såväl medel under denna nya anslagspost som under anslagsposten till övrig upplysningsverksamhet torde numera böra ges karaktären av reservationsmedel, vilket bör ske genom att hela anslaget förvandlas till reservationsanslag.

Beträffande *Svenska institutet för kulturellt utbyte med utlandet* föreslår departementschefen en höjning med 370 000 kr. till 1 879 000 kr. I samband därmed framhålles, att den ökade upplysningsverksamheten medför större belastning på de ordinarie upplysningsorganen. Inte minst gäller detta för Svenska institutet, där de planerade upplysningskampanjerna i Amerikas Förenta Stater, Västtyskland och Frankrike/Belgien kommer att ställa större krav på nyproduktion av upplysningsmaterial. Den av departementschefen förordade ökningen av statsbidraget bör i största möjliga utsträckning disponeras för större sådan produktion.

Svensk-amerikanska nyhetsbyrån behöver enligt departementschefen bättre sättas i stånd att utöva den public relations-verksamhet som för framtiden synes bli en allt mer betydelsefull del av New York-kontorets uppgift. För att tillgodose detta förordas, att bidraget till Svensk-amerikanska nyhetsbyrån höjes med 60 000 kr. till 659 000 kr.

Den av *Svensk-internationella pressbyrån* bedrivna publicitetsbefordrande verksamheten har under året utvidgats genom en fördubbling av dess tyska och franska nyhetstjänst. Kostnaden härför liksom för en planerad nyhetstjänst på finska språket bör bestridas från byråns anslag. För att vidmakthålla denna utökade verksamhet föreslås en höjning av bidraget med 97 000 kr. till 284 000 kr.

Med avseende å *Utländska pressbesök* förutses för nästa budgetår fortsatt intensiv besöksverksamhet, varför anslagsposten föreslås uppförd med 200 000 kr., innebärande oförändrad medelsanvisning.

Anslagsposten till *Övrig upplysningsverksamhet* har hittills under budgetåret belastats med omkring 400 000 kr. För återstoden av budgetåret beräknas ytterligare ca 375 000 kr. behöva tagas i anspråk.

Som inledningsvis anförts bör kostnaderna för de planerade manifestationerna i Västtyskland och Frankrike/Belgien i fortsättningen anvisas på tionde huvudtiteln. En minskning av belastningen under förevarande anslagspost kan sålunda förutses. För fortsatt upplysningsverksamhet om Sverige vid beskickningar, delegationer och konsulat — inbegripet särskild kontaktverksamhet vid beskickningen i Bryssel — samt för övrig upplysningsverksamhet, t. ex. för svenska talesmäns resor och public relations-åtgärder i anslutning därtill, beräknas för nästa budgetår ett belopp av 350 000 kr.

Utskottet. Vid sin behandling av motsvarande anslag föregående år framhöll riksdagen, att den handelspolitiska utvecklingen genom bl. a. den fortgående utbyggnaden av produktionskapaciteten i de stora industrinationerna samt de senaste årens omfattande marknadsbildningar i hög grad skärpt den internationella konkurrensen och medfört ökat behov av insatser för att utomlands sprida vidgad kännedom om och förståelse för Sverige och svenska förhållanden. Det vore därför ett angeläget intresse att alla ansträngningar vidtoges för att i utlandet söka skapa en mera rättvisande bild av det moderna svenska samhället än som på många håll syntes vara rådande. Det gällde bl. a. att klarlägga svensk utrikes- och handelspolitik. Vidare behövdes en intensifierad upplysningsverksamhet om landets industri och näringsliv, dess kommersiella, sociala och kulturella förhållanden, dess tekniskt-vetenskapliga standard m. m. Av stor och aktuell betydelse vore givetvis upplysningsaktioner i anslutning till våra strävanden att vinna tillträde till den europeiska gemensamma marknaden. Många med Sverige jämförbara länder anvisade högst betydande medel för upplysnings- och goodwillskapande kampanjer i motsvarande syfte.

Mot bakgrunden härav beviljade riksdagen ökade anslag till upplysningsverksamhet i utlandet angående Sverige under såväl tredje som tionde huvudtiteln. De ökade anslagen avsågos dels för upprustning av statliga och statsunderstödda upplysningsorgan, dels för att möjliggöra speciella aktioner i första hand i Amerikas Förenta Stater, Västtyskland, Frankrike och Belgien.

Såsom departementschefen framhållit är en väl avvägd och effektiv upp-

lysningsverksamhet av betydelse för vårt lands anseende och för dess välstånd. En vidgad och fördjupad kännedom om vårt land inom allt vidare områden ställer stora krav på vårt informationsarbete. Detta arbete måste bedrivas i en allt hårdare konkurrens, vilket leder till stigande kostnader.

Jämfört med de medel, som stå till förfogande för innevarande budgetår, innebär Kungl. Maj:ts nu föreliggande förslag en anslagsökning av 627 000 kr. Av denna höjning avser ett belopp av 527 000 kr. förstärkning av de bidrag, som lämnas till Svenska institutet för kulturellt utbyte med utlandet, Svensk-amerikanska nyhetsbyrån och Svensk-internationella pressbyrån. Den återstående höjningen, 100 000 kr., hänför sig till anslagsposten Övrig upplysningsverksamhet. Med hänsyn till vad utskottet i det föregående anfört anser utskottet den föreslagna höjningen väl motiverad och tillstyrker densamma.

Såsom departementschefen erinrat har ur anslagsposten till övrig upplysningsverksamhet för innevarande budgetår medel anvisats bl. a. till vissa förberedelser för speciella upplysningskampanjer i Västtyskland, Frankrike och Belgien. Huvuddelen av de statliga bidragen till dessa aktioner, som ha starka kommersiella och resefrämjande syften, har emellertid beviljats under tionde huvudtiteln. Utskottet finner i likhet med departementschefen mest ändamålsenligt, att i fortsättningen anslag för dessa aktioner upptagas uteslutande under tionde huvudtiteln.

Enligt Kungl. Maj:ts förslag skall det nu utgående förslagsanslaget till utländska pressbesök med oförändrat belopp, 200 000 kr., överflyttas till förevarande anslag för att där ingå som en anslagspost. Då utgifterna för utländska pressbesök i stort sett torde ha samma syfte som sistnämnda anslag, vill utskottet biträda detta förslag.

Enligt vad utskottet inhämtat har från fransk sida stora belopp ställts till förfogande för iståndsättning av Bernadottemuseet i Pau i södra Frankrike. En stor sal i museets bottenvåning är avsedd som central för turistupplysning om Sverige och för svenska utställningar. Museet i fråga, som är beläget helt nära den av miljoner människor besökta vallfartsorten Lourdes, är internationellt känt och livligt besökt. Det torde därför vara uppenbart, att detta museum kan få stor betydelse för Sverigereklamen. Utskottet vill i sammanhanget erinra om att speciella upplysningskampanjer för vissa länder, däribland Frankrike, avses skola äga rum innevarande år. Med hänsyn till det anförda synes utskottet goda skäl tala för att i anslutning till denna aktion möjligheter öppnas för att utrusta ifrågavarande propagandasal. För ändamålet har beräknats 10 000 kr. Utskottet vill därför i anledning av motionen II: 120 föreslå, att förevarande anslag höjes med nämnda belopp.

Aberopande det anförda hemställer utskottet,

att riksdagen må, i anledning av Kungl. Maj:ts förslag och motionen II: 120, till *Upplysningsverksamhet i utlandet angående Sverige* för budgetåret 1963/64 anvisa ett reservationsanslag av 3 382 000 kr.

37:o) Särskilda medel för upplysningsverksamhet i utlandet angående Sverige. Kungl. Maj:t har föreslagit riksdagen (punkt 36, s. 55 och 56) att till ifrågavarande ändamål för budgetåret 1963/64 anvisa ett reservationsanslag av 1 100 000 kr.

Händelser under senare år har ådagalagt behovet av reserver för upplysningsverksamhet i oförutsedda situationer. Ett tydligt exempel härpå är reaktionen i vissa länder till Sveriges deltagande i Kongoaktionen 1961. I dylika situationer är det angeläget att medel står till förfogande för omedelbara insatser i syfte att tillrättalägga eventuella missuppfattningar.

I Nederländerna och Storbritannien har nyligen svenska upplysningsaktioner genomförts. De medel som stått till förfogande för dessa har emellertid inte räckt till för sådana efterföljande åtgärder, utan vilka full valuta för våra insatser inte kan erhållas. Medan effekten av aktionerna ännu något dröjer kvar bör insatser göras för att i möjligaste mån ta till vara aktionernas resultat.

Den politiska och ekonomiska utvecklingen på olika håll i världen gör det angeläget, att en viss intensifiering av upplysningsverksamheten genomföres dels i länder där sådan förekommer endast sporadiskt, dels i länder där Sverige hittills egentligen inte framträtt med aktivitet av detta slag. Till den första kategorin hör bl. a. Latinamerika och i den senare ingår exempelvis arabländerna, de fransktalande nya länderna i Afrika och i stort sett hela Asien.

Det torde ankomma på den särskilde rådgivaren och upplysningsberedningen att föreslå de åtgärder nu anförda synpunkter bör föranleda. För att möjliggöra den aktivitet som befinner sig nödvändig beräknas ett belopp av 1 100 000 kr. för nästa budgetår.

Utskottet. Det äskade anslaget har till syfte bl. a. att möta oförutsedda situationer, för efterföljande åtgärder efter s. k. Sverige-år i vissa länder samt för att intensifiera svensk upplysningsverksamhet i länder, där sådan endast förekommer sporadiskt eller i ringa omfattning. Det förutsättes få ankomma på den år 1962 förordnade särskilde rådgivaren i informationsfrågor och den samma år tillkallade upplysningsberedningen att föreslå de åtgärder, som anslaget avser att befrämja.

Utskottet biträder detta förslag och har icke något att erinra mot den äskade medelsanvisningen.

Utskottet hemställer,

att riksdagen må till *Särskilda medel för upplysningsverksamhet i utlandet angående Sverige* för budgetåret 1963/64 anvisa ett reservationsanslag av 1 100 000 kr.

38:o) Bestridande av resekostnader för inom FN utsedda svenska stipendiater. I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 37, s. 56), innebärande oförändrad medelsanvisning, hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Bestridande av resekostnader för inom FN utsedda svenska stipendiater* för budgetåret 1963/64 anvisa ett reservationsanslag av 1 000 kr.

39:o) **Upplysningsarbete rörande mellanfolkligt samarbete och utrikespolitiska frågor.** Kungl. Maj:t har föreslagit riksdagen (punkt 38, s. 56 och 57) att till ifrågakvarande ändamål för budgetåret 1963/64 anvisa ett anslag av 165 000 kr.

Vidare har i två likalydande motioner, väckta den ena inom första kammaren av herr *Bengtson m. fl.* (I: 470) och den andra inom andra kammaren av herr *Lindkvist m. fl.* (II: 572), hemställts att bidraget till Svenska FN-förbundet uppräknas till 35 000 kr. för budgetåret 1963/64.

Beträffande de skäl, motionärerna anfört till stöd för sitt yrkande, hänvisas till motionen II: 572.

Anslaget är för innevarande budgetår uppfört med 135 000 kr. och har fördelats med 105 000 kr. på Utrikespolitiska institutet och 30 000 kr. på Svenska FN-förbundet.

Utskottet. Såsom av statsverkspropositionen framgår ha framställningar om ökade statsbidrag inkommit från de organisationer, till vilka sådant bidrag utgår från förevarande anslag. Kungl. Maj:t har för nästa budgetår förordat en höjning av anslaget med 30 000 kr. Av höjningen avses 25 000 kr. för Utrikespolitiska institutet och återstoden att fördelas mellan Svenska FN-förbundet och övriga upplysningsorganisationer. Motionsvis har hemställts, att bidraget till förbundet uppräknas till 35 000 kr.

Med allt beaktande av förbundets arbetsinsatser anser utskottet sig dock icke berett att för detta ändamål föreslå en höjning utöver Kungl. Maj:ts förslag, som jämväl i övrigt tillstyrkes.

Utskottet hemställer,

att riksdagen må, med bifall till Kungl. Maj:ts förslag samt med avslag å motionerna I: 470 och II: 572, till *Upplysningsarbete rörande mellanfolkligt samarbete och utrikespolitiska frågor* för budgetåret 1963/64 anvisa ett anslag av 165 000 kr.

KAPITALBUDGETEN

Statens allmänna fastighetsfond

40:o) **Inköp, uppförande och istandsättande av fastigheter för utrikesrepresentationen.** Kungl. Maj:t har föreslagit riksdagen (punkt 39, s. 58—61) att till ifrågakvarande ändamål för budgetåret 1963/64 anvisa ett investeringsanslag av 5 300 000 kr.

Anslaget är för innevarande budgetår uppfört med 2 350 000 kr.

För budgetåret 1963/64 erfordras medel i första hand för fastighetsprojekt i Belgrad, Berlin, Monrovia, Rabat, Alger och Tunis.

Beträffande den senast i 1962 års statsverksproposition anmälda fastighetsfrågan i *Belgrad* har hittills förda förhandlingar om tomtköp ännu inte givit resultat. Beskickningen har även bemyndigats upptaga förhandlingar om förvärv av lämplig tomt inom en av jugoslaviska staten planerad diplomatenklav. Dessa förhandlingar pågår. Beskickningen bevakar emellertid även andra möjligheter till lösning av sina lokalfrågor. Ett fastighetsförvärv i Belgrad kan sålunda aktualiseras under budgetåret 1963/64.

Ett fastighetsförvärv är även aktuellt för generalkonsulatet i *Berlin*. Medel härför torde förutses under nästkommande budgetår.

Kungl. Maj:t har föreslagit en viss utbyggnad av Sveriges representation i Nordafrika. Här lämnas en redogörelse för hur den svenska utrikesrepresentationens behov av chefsbostäder och kanslilokaler f. n. är tillgodosett på den afrikanska kontinenten.

Förhandlingar pågår om förvärv av en ändamålsenlig tomt i *Kairo*, avsedd för nybyggnad inrymmande sändebudsbostad och kanslilokaler. Förutsättningar kommer därigenom att skapas för en rationell och definitiv lösning av beskickningens lokalfråga.

Beskickningen i *Addis Abeba* disponerar en centralt belägen fastighet, som 1946 donerats till svenska staten av den etiopiske kejsaren. Under 1961—1962 har på beskickningstomten uppförts en ny kanslibyggnad inrymmande jämväl personalbostad m. m. Den nya byggnaden togs i bruk i september 1962. När en förutsedd upprustning av chefsbostaden företagits, kommer beskickningens lokalbehov på längre sikt att vara tillgodosett på ett tillfredsställande sätt.

För det nyinrättade lönade generalkonsulatet i *Nairobi* har moderna kanslilokaler förhyrts i en nybyggd kontorsfastighet i stadens centrala delar. Som tjänstebostad åt generalkonsuln har, som förut nämnts, under hösten 1962 förvärvats en villafastighet. Generalkonsulatets anspråk på lämpliga lokaler är härigenom för dagen uppfyllda.

Beskickningskansliet i *Pretoria* är inrymt i förhyrda kontorslokaler i centrum av staden. Sändebudsbostaden, som förvärvades år 1955, består av en mindre villabyggnad. I Kapstaden, där sändebudet vistas 4—5 månader av året i samband med parlamentssessionen, förfogar staten över en villa. Under rådande förhållanden synes anledning saknas att företaga någon ändring av den nuvarande dispositionen av beskickningens i Pretoria lokaler.

För beskickningen i *Léopoldville* förhyres kanslilokaler i en kontorsbyggnad samt sändebudsbostad i en villafastighet. Kanslilokalerna anses vara tillfredsställande såväl i fråga om utrymmen som belägenhet. Chefsbostaden uppfyller däremot inte helt de krav som bör ställas på en bostad för ett sändebud. Undersökningar pågår om hur chefsbostadsfrågan skall lösas på ett ändamålsenligt sätt.

Lokalbehovet för beskickningen i *Lagos* har tillgodosetts genom förhyr-

ning av såväl kansli lokaler som sändebudsbostad. Nybyggnadsfrågan torde i sinom tid få underställas riksdagens prövning.

För beskickningen i *Monrovia* har två sammanslagna bostadsvåningar kunnat förhyras och iordningställas till kansli. För sändebudets räkning har provisoriskt förhyrts en nyuppförd villa, som färdigställdes hösten 1962. Byggnadsstyrelsen undersöker för närvarande hur beskickningens lokalfrågor skall lösas på längre sikt, och beskickningschefen har erhållit i uppdrag att undersöka möjligheterna att förvärva en tomt för uppförande av en sändebudsbostad. Nybyggnadsfrågan torde få underställas riksdagens prövning.

Beskickningen i *Rabat* disponerar två förhyrda villafastigheter belägna i stadens moderna del. Den ena rymmer beskickningskansli, skrivbiträdebostad m. m. medan den andra är upplåten som tjänstebostad åt chefen. Från beskickningen erhållna uppgifter tyder på att chefsbostadsfrågan bäst löses genom ett fastighetsförvärv. Medel för ett dylikt köp torde böra förutses nästkommande år.

Beträffande den blivande beskickningen i *Alger* har en förberedande undersökning, som företagits under hösten 1962, visat, att lämpliga kansli lokaler kan förhyras i stadens centrala delar. Däremot är det svårare att förhyrningsvägen anskaffa en lämplig bostad åt ett sändebud. De villafastigheter, som skulle kunna komma i fråga, erbjuds till försäljning. Departementschefen förutser därför, att en bostad åt den blivande beskickningschefen måste anskaffas genom förvärv av en lämplig fastighet. Det är även sannolikt, att bostäder åt andra utsända tjänstemän, som skall tjänstgöra vid beskickningen, bör anskaffas genom köp. Att för dagen uppskatta storleken av den investering som här blir erforderlig nästkommande budgetår är vanskligt.

Någon mera ingående undersökning rörande utsikterna att anskaffa lokaler för beskickningskansli och bostad åt sändebudet för den blivande beskickningen i *Tunis* har ännu inte företagits. Det torde dock kunna förut sättas, att svårigheter kommer att uppstå även här att hyresvägen anskaffa lämpliga lokaler. Det är således troligt, att man även i *Tunis* tvingas lösa frågan genom fastighetsköp åtminstone vad beträffar chefsbostad.

Beskickningens i *Teheran* lokaler är ur olika synpunkter otillfredsställande i vad avser såväl kansli som sändebudsbostad. I 1959 års statsverksproposition angavs, att lokalfrågan tills vidare ordnats genom fortsatt förhyrning. Då nya lokaler återigen måste anskaffas inom en nära framtid, undersöker byggnadsstyrelsen möjligheterna att förvärva en tomt för nybyggnad eller en fastighet. Några konkreta förslag föreligger dock inte för närvarande. Marknadsläget är dock sådant att det inte är uteslutet att man rätt snart tvingas taga ställning till frågan om förvärv av en tomt.

Även andra behov än de här anmälda kan bli aktuella under det närmaste budgetåret.

I enlighet med vad som nu anförts föreslår departementschefen att förvarande investeringsanslag för budgetåret 1963/64 uppföres med ett belopp av 5 300 000 kr.

Utskottet har vid granskning av de beräkningar, som ligga till grund för det nu äskade anslaget, funnit motiverat, att detsamma uppföres med av Kungl. Maj:t föreslaget belopp. Såsom förutsattes i 1952 års riksdagsbeslut i samband med det lämnade bemyndigandet för Kungl. Maj:t att inom ramen för anvisade medel inköpa, uppföra och iståndsätta fastigheter för utrikesrepresentationen bör Kungl. Maj:t jämväl för nästa års riksdag anmäla, vilka åtgärder som i här förevarande avseenden vidtagits under det närmast förflutna budgetåret.

Utskottet hemställer,

att riksdagen må till *Inköp, uppförande och iståndsättande av fastigheter för utrikesrepresentationen* för budgetåret 1963/64 anvisa ett investeringsanslag av 5 300 000 kr.

Statens utlåningsfonder

41:o) *Utrikesförvaltningens lånefond*. I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 40, s. 61 och 62), innebärande att fonden, som för närvarande uppgår till 525 000 kr, med hänsyn till det beräknade lånebehovet tillföres ytterligare 200 000 kr., hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Utrikesförvaltningens lånefond* för budgetåret 1963/64 anvisa ett investeringsanslag av 200 000 kr.

42:o) *Uppskjutna frågor*. Utskottet kommer framdeles att avgiva utlåtande i fråga om nedannämnda av Kungl. Maj:t under följande punkter framställda förslag, nämligen

punkten 1: Utrikesförvaltningen: Avlöningar,

punkten 2: Utrikesförvaltningen: Omkostnader,

punkten 3: Vissa bostadskostnadsersättningar samt

punkten 4: Inventarier för beskickningar, delegationer och konsulat; vilket utskottet härmed får för riksdagen

anmäla.

Stockholm den 19 mars 1963

På statsutskottets vägnar:

ERNST V. STAXÄNG

Vid förestående ärendes slutbehandling inom utskottet har närvarit
från första kammaren: herrar Näsström, Boman, fröken Andersson, herrar Einar Persson, Ivar Johansson, Virgin, Fritz Person, Rikard Svensson, fru Wallentheim, herrar Per Jacobsson, Mårtensson, Herbert Larsson, Hjorth, Per-Olof Hanson och Sundin; samt

från andra kammaren: herrar Staxäng, Petterson i Degerfors, Gustafsson i Stockholm, Ståhl, Karlsson i Olofström, Blidfors, Eliasson i Sundborn, Mellqvist, fru Lewén-Eliasson, herrar Svensson i Ljungskile, Larsson i Hedenäset, Johansson i Norrköping, Bohman, Eskel och Nelander.

Reservationer

1) vid *punkten 15* (FN:s särskilda fond) av herrar *Boman, Ivar Johansson, Per Jacobsson, Per-Olof Hanson, Sundin, Ståhl, Eliasson* i Sundborn, *Svensson* i Ljungskile, *Larsson* i Hedenäset och *Nelander*, vilka ansett att utskottet bort tillstyrka motionerna I: 312 och II: 371 samt I: 469 och II: 576 i vad de avse anvisande av ytterligare 12,8 milj. kr. till FN:s särskilda fond och att därför

dels det stycke i utskottets yttrande på s. 12, som börjar med »Utskottet anser» och slutar med »1,3 milj. kr.», bort ha följande lydelse:

»Det må emellertid framhållas, att antalet ansökningar om bidrag från fonden varit stigande och att vidgade möjligheter föreligga att använda medel på ett fruktbarande sätt. Enligt vad utskottet inhämtat torde färdigplanerade projekt finnas för en budgetram av 100 milj. dollar. Såsom från fonden förklarats skulle det vara beklagligt, om man i brist på medel skulle tvingas avstå från verkställandet av något enda av de värdefulla projekt, för vilka hjälp begärts. Utskottet är därför berett tillstyrka, att i enlighet med de i ämnet väckta motionerna anslaget till fonden för nästa budgetår bestämes till 40 milj. kr., vilket innebär en höjning i förhållande till Kungl. Maj:ts förslag med 12,8 milj. kr.»

dels ock utskottets hemställan bort ha följande lydelse:

»att riksdagen må, i anledning av Kungl. Maj:ts förslag och med bifall till motionerna I: 312 och II: 371 samt I: 469 och II: 576, samtliga motioner såvitt nu är i fråga, till FN:s särskilda fond för budgetåret 1963/64 anvisa ett anslag av 40 000 000 kr.»

2) vid *punkten 17* (Internationella livsmedelsfonden)

a) av herrar *Boman, Per Jacobsson, Per-Olof Hanson, Sundin, Ståhl, Eliasson* i Sundborn, *Svensson* i Ljungskile, *Larsson* i Hedenäset och *Nelander*, vilka ansett att utskottet bort tillstyrka motionerna I: 475 och II: 574 samt I: 192 och att därför

dels den del av utskottets yttrande på s. 15, som börjar med »I motionerna I: 475» och slutar med »därom anförts», bort utgå,

dels den del av utskottets yttrande, som på s. 16 börjar med »Vidare ha» och på s. 17 slutar med »riksdagens åtgärd», bort ersättas med text av följande lydelse:

»I motionerna I: 475 och II: 574 har anförts bl. a. att inom ramen för livsmedelsfonden livsmedelsöverskott från Sverige möjligen skulle kunna komma till användning. I motionen I: 192 framföres även möjligheten att ställa livsmedel, främst mjölkprodukter, till u-ländernas förfogande. Utskottet delar den i motionerna I: 475 och II: 574 framförda tanken att i

Sverige tillverkade industrivaror bör kunna ställas till u-landsbiståndets förfogande dels för att utnyttja i vår industri förekommande överkapacitet och dels för att öka biståndsinsatsen.»

dels ock utskottets hemställan under d) och e) bort ha följande lydelse:

»d) att riksdagen må, med bifall till motionerna I: 475 och II: 574, så vitt nu är i fråga, i skrivelse till Kungl. Maj:t hemställa om skyndsamma åtgärder i det i motionerna angivna syftet;

e) att riksdagen må, med bifall till motionen I: 192, i skrivelse till Kungl. Maj:t hemställa om skyndsamma åtgärder i det i motionen angivna syftet.»

b) av herr *Ivar Johansson*.

3) vid *punkten 19* (Nämnden för internationellt bistånd, NIB: Avlöningar) av herrar *Boman, Per Jacobsson, Per-Olof Hanson, Ståhl, Svensson* i *Ljungskile* och *Nelander*, vilka ansett att utskottet bort tillstyrka motionerna I: 312 och II: 371 i vad de avse höjning med 100 000 kr. av anslagsposten Ersättningar till expertis och tillfällig arbetskraft och att därför

dels det stycke i utskottets yttrande på s. 21, som börjar med »Utskottet är» och slutar med »icke hämmas», bort ha följande lydelse:

»Vid bestämmandet av nämndens organisation år 1961 utgick man från att den skulle i relativt stor omfattning arbeta med hjälp av mer eller mindre tillfälligt anlitad expertis. Erfarenheten har givit vid handen, att detta varit lämpligt och rationellt. Såsom i motionerna framhållits är personalen inom nämnden starkt beroende av en differentierad sakkunskap på en rad fackområden. Särskilt har det visat sig att viktiga behov förefinnas av att anlita utanförstående expertis, när det gäller planering av biståndsinsatser och vid kursverksamhet. Med hänsyn härtill och då nämnden till följd av den alltmer ökande svenska biståndsinsatsen befinner sig i ett expansivt skede anser utskottet oundgängligen erforderligt, att det av nämnden angivna behovet av expertis, varom här är fråga, tillgodoses. Utskottet vill därför i enlighet med yrkandet i motionerna I: 312 och II: 371 förorda, att anslagsposten Ersättningar till expertis och tillfällig arbetskraft bestämmes till samma belopp, 400 000 kr., som för innevarande budgetår. Detta innebär, att anslaget för nästa budgetår i förhållande till Kungl. Maj:ts förslag ökas med 100 000 kr.»

dels ock utskottets hemställan bort ha följande lydelse:

»att riksdagen må, i anledning av Kungl. Maj:ts förslag samt motionerna I: 312 och II: 371, såvitt nu är i fråga,

a) bemyndiga Kungl. Maj:t att vidtaga de ändringar i personalförteckningen för nämnden för internationellt bistånd som föranledes av vad statsrådet föreslagit i statsrådsprotokollet över utrikesdepartementsärenden för den 3 januari 1963;

b) godkänna följande avlöningsstat för nämnden för internationellt bistånd, att tillämpas tills vidare fr. o. m. budgetåret 1963/64:

Avlöningsstat

1. Avlöning till ordinarie tjänsteman, <i>förslagsvis</i>	46 000
2. Arvoden och särskilda ersättningar bestämda av Kungl. Maj:t, <i>förslagsvis</i>	64 000
3. Avlöningar till övrig icke-ordinarie personal, <i>förslagsvis</i>	891 000
4. Ersättningar till expertis och tillfällig arbetskraft, <i>förslagsvis</i>	400 000
5. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i>	403 000
6. Kompensation för höjda folkpensionsavgifter, <i>förslagsvis</i>	19 000
	Summa kr. 1 823 000

c) till Nämnden för internationellt bistånd (NIB): Avlöningar för budgetåret 1963/64 anvisa ett förslagsanslag av 1 823 000 kr.»

4) vid punkten 24 (Motioner om yrkesutbildning och frivilliginsatser) av herrar Boman, Ivar Johansson, Per Jacobsson, Per-Olof Hanson, Sundin, Ståhl, Eliasson i Sundborn, Svensson i Ljungskile, Larsson i Hedenäset och Nelander, vilka ansett att utskottet bort tillstyrka i motionerna I: 312 och II: 371 äskad medelsanvisning och att därför

dels utskottets yttrande fr. o. m. det stycke på s. 29, som börjar med »Utskottet är», t. o. m. det stycke på s. 30, som slutar med »riksdagens åtgärd», bort ersättas med text av följande lydelse:

»Erfarenheter från en rad länder i det tekniska biståndsarbetet synes ge vid handen att ett av de allvarligaste hindren för utvecklingen är bristen på personal med utbildning på medelnivå, yrkeskunniga arbetare, förmän, verkmästare, kontorister, mekaniker, sjuksköterskor, fackbildade jordbrukare m. fl. och över huvud taget folk med god yrkeskunskap under akademisk nivå. Vid sidan av högkvalificerade experter och biträdande experter synes de förut nämnda personalkategorierna vara av stor betydelse för förmedling av yrkeskunskap och utbildning av personal inom u-länderna, som därefter självständigt kan fullgöra antydda arbetsuppgifter. Bland de vägar, som praktiskt prövats för att rekrytera personal för arbetsuppgifter på denna nivå, har olika typer av s. k. frivilligtjänst intagit en uppmärksam plats. Ett stort antal såväl enskilda som statliga organisationer arbetar i detta syfte i de flesta fall på bilateral bas men numera i växande utsträckning även i multilaterala sammanhang. Även i vårt land råder ett betydande intresse för sådan form av biståndsverksamhet och i några fall har — ehuru hittills i liten skala — sådana insatser gjorts.

Såsom framgår av motionerna I: 312 och II: 371 samt II: 231 bearbetas f. n. inom Europarådet planer på underlättande och stimulans av sådan frivilligtjänst från medlemsstaternas sida. Jämväl på enskilt håll pågår arbete i samma syfte. Utskottet finner det mot denna bakgrund väl motiverat att genom ekonomiskt stöd och genom bistånd av annat slag från Nämnden för internationellt bistånd stimulera sådan verksamhet som synes ägnad att rekrytera för utvecklingshjälpen värdefull arbetskraft. Utskottet utgår ifrån att NIB vid sin handläggning av sådana frågor i enlighet med de allmänna principerna för det tekniska biståndet nära samarbetar med intresserade enskilda organisationer. Det bör vidare ankomma på NIB att därvid i samband med anslagsgivningen på vanligt sätt granska både den rekryterade personalens språkkunskaper och kvalifikationer i övrigt för de arbetsuppgifter som kommer i fråga liksom de frivilligas personliga lämplighet för arbete inom u-länderna även ur mera allmänna synpunkter. Vidare bör som krav ställas att de arbetsuppgifter och projekt för vilka anslag till frivilliga beviljas på ändamålsenligt sätt låter sig integreras i övriga biståndsinsatser för området i fråga eller eljest har en karaktär som gör det förtjänt av stöd av medel avsedda för tekniskt bistånd. Stöd åt frivilliginsatser bör enligt utskottets mening kunna komma i fråga såväl inom ramen för rent bilaterala som multilaterala eller eljest flernationella biståndsinsatser.»

dels ock utskottets hemställan under a) bort ha följande lydelse:

»a) att riksdagen må, med bifall till motionerna I: 312 och II: 371, såvitt nu är i fråga, till *Frivilligtjänst för u-länderna* för budgetåret 1963/64 anvisa ett reservationsanslag av 500 000 kr.;»

5) vid *punkten 30* (Motioner om Sveriges anslutning till DAC) av herr *Boman*, fröken *Andersson*, herrar *Ivar Johansson*, *Virgin*, *Per Jacobsson*, *Per-Olof Hanson*, *Sundin*, *Staxäng*, *Ståhl*, *Eliasson* i *Sundborn*, *Svensson* i *Ljungskile*, *Larsson* i *Hedenäset*, *Bohman* och *Nelander*, vilka ansett att utskottet bort tillstyrka motionerna I: 312 och II: 371, såvitt nu är i fråga, och att därför utskottets yttrande och hemställan bort ha följande lydelse:

»I motionerna föreslås, att Sverige bör inträda som medlemsland i det till OECD knutna organet för bistånd till u-länder (DAC). Vid sin behandling av denna fråga förra året underströk riksdagen angelägenheten av att de svenska biståndsinsatserna samordnades med andra länders. Även om en sådan samordning i görligaste mån borde ske inom FN och dess fackorgan, där såväl givar- som mottagarländer vore representerade, borde även andra möjligheter kunna prövas i den mån de kunde höja den svenska biståndsgivningens effektivitet.

DAC, som utför ett aktivt och praktiskt arbete på utvecklingshjälpens område, verkar närmast genom konsultationer och arbetar för en samordning mellan givarländerna. Den gör rekommendationer beträffande storleken och arten av de olika medlemmarnas bistånd och ger underlag för utbyte av

erfarenheter från hjälpverksamheten och framför allt för den långfristiga kapitalgivningen. Inemot 90 procent av allt bistånd, som ges till de underutvecklade länderna, kommer från medlemsländerna inom DAC. Organisationen synes därför vara väl lämpad att stimulera och koordinera medlemsstaternas insatser och därmed åstadkomma en väl planerad utvecklingspolitik. Enligt utskottets mening bör Sverige icke avstå från möjligheterna att inom DAC påverka uppläggningsen av multilaterala biståndsinsatser och därmed bidra till en snabb och effektiv ökning av de industrialiserade staternas insatser för de underutvecklade länderna. Genom en anslutning till DAC kommer Sverige också, såsom i motionerna nämnts, att få del av alla de informationer och erfarenheter, som DAC fortlöpande tillhandahåller sina medlemmar.

Utskottet vill erinra om att sedan riksdagen förra året behandlade detta ärende har bl. a. den förändringen inträffat, att Norge inträtt som medlem i DAC och att Danmark nyligen erhållit medlemskap.

Utskottet, som finner starka skäl tala till förmån för ifrågavarande motionsyrkande och alltså tillstyrker detsamma, får hemställa,

att riksdagen må, med bifall till motionerna I: 312 och II: 371, såvitt nu är i fråga, uttala att Sverige bör inträda som medlemsland i det till OECD knutna organet för bistånd till u-länderna, Development Assistance Committee (DAC).»